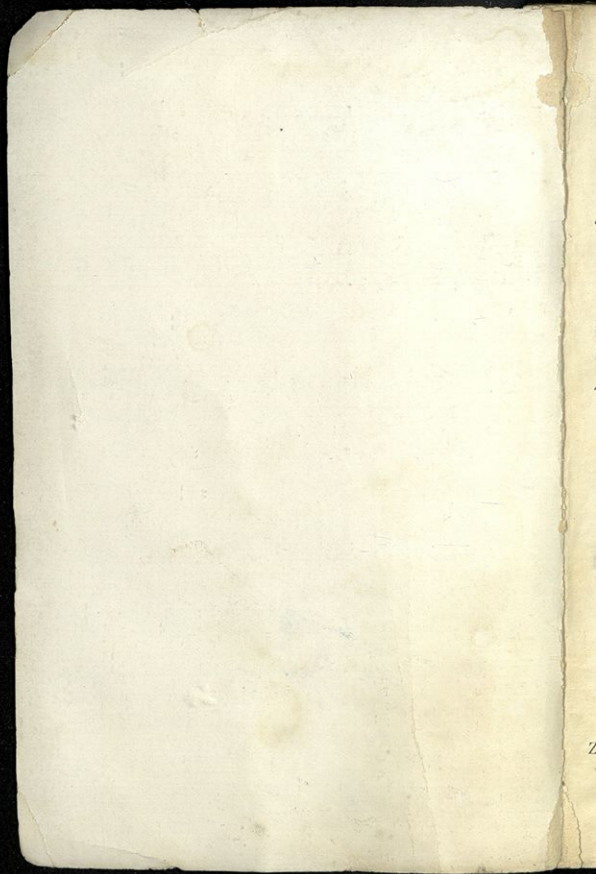

43431

Cena 70 stotink.

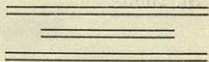
1907.

Dajte tudi drugim čitati

PLES

poučna knjižica

ZA MLADE IN STARE

za prijatelje in sovražnike.

Spisal

IVAN TUL

duhovnik tržaško-koprske škofije.

J. Urbanc

III. natis.

Založilo in izdalo upravništvo »Družinskega prijatelja«
v Trstu.

43431

Št. 2555.

030020177

V spisu «PLES» ni nič krščanski veri in morali nasprotnega, pač pa mnogo poučnega zrnja; zato ga odobrujemo in priporočamo.

Tržaško koprsko-škofijski Ordinarijat.

TRST, dne 1. julija 1907.

M. P.

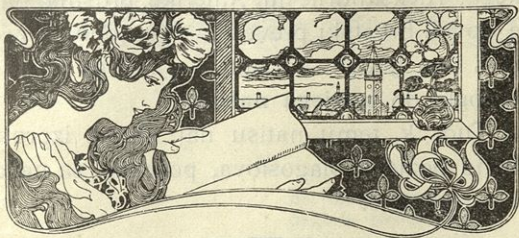
† Frančišek Ksaverij
škof.

PREVZVIŠENEMU
IN
PREMILOSTLJIVEMU
GOSPODU
FRANČIŠKU KSAVERJU
Dr. NAGLU

ŠKOFU TRŽAŠKO-KOPRSKEMU
NJEG. VELIČ TAJNEMU SVETOVAVCU
ITD. ITD. ITD.

POKLANJA V ZNAK
ISKRENEGA SPOŠTOVANJA IN UDANOSTI
BIVŠI MU TAJNIK

— IVAN TUL.

I.

Vzemi, mlado deklé,
še predno pojdeš na ples,
knjigo to-le v roke;
prepozno prišel bi kes

V mesecu juliju lanskega leta 1906 je izšel *prvi natis* te knjižice.

V mesecu novembru je bil potreben že *drugi natis*. Naenkrat sta bila oba natisa brez posebnih oglasov in ponujanj popolnoma razprodana.

Ugodne sodbe kat. listov, priznanja uplivnih oseb, mnogoštevilne naročbe ne le iz vseh slovenskih pokrajin in drugih dežel avstro-ogrske države, temveč tudi iz Nemškega, La-

škega, Aleksandrije in Amerike, prošnja, naj se dovoli hrvatski prevod, — posebno pa želja, s tem ljudem koristiti, — vse to je pripomoglo do **tretjega natisa**.

Tudi k temu natisu naj Marija izprosi obilno božjega blagoslova, posebno za našo ljubo mladino.

II.

Kar sem spisal za vse,
mladenič beri še ti;
s tem ublažiš srce,
razum s tem Tvoj se zbistri.

Dosti ran ima človeška družba. Velike rane na slovenskem narodu so:

1) **pijančevanje**, 2) **ples** in 3) **slabo berilo** (časopisje in knjige).

Proti *zastrupljenju* posameznikov in družin po pijančevanju in po slabem časopisju se je že začel hvalevreden boj.

Pijančevanje in ples sta si po svojih posledicah precej v sorodu, posebno za manj izobražene, za bolj izobražene pa se pridruži na veliko upropaščenje človeške časti še slab tisk.

III.

Ko oglašá se klic,
dekleta plesat hitè,
šopki svežih cvetlic
jim v belih nedrih dehte.

Kaj je ples?

Ples je prav za prav cela vista telesnih gibanj, ki so urejena po gotovih praviilih in so spremljena s petjem ali z godbo, ali z obema.

Ta gibanja so naravni izbruh veselosti izraz radosti in sreče.

Ko bi bil ples le to in nič drugega, bi se nihče ne spodtikal nad njem, ker bi ne bil nevaren, ne škodljiv in ne pregrešen.

V tem smislu je umevati besede sv. Pisma: *Pride čas žalovanja (jokanja) in čas plesanja (skakanja)*¹⁾, t. j. pride ura pridejo trenutki, ko žalujemo in zopet čas, ko se radujemo.

¹⁾ Eccles. III. Est tempus plangendi et tempus saltandi.

Tako je Jefteva hči pritekla plesaje nasproti svojemu očetu, ki se je vračal zmagoslavno iz boja z Amoniti. ¹⁾

Tudi Davidu so prihitele, ko je premagal Golijata, mladenke in žene *plesaje* in skakaje z raznimi godali nasproti. ²⁾

Mojzesova sestra prerokinja Marija se je s svojimi tovarišicami radovala s plesom in godenjem, ker so prišli Židje srečno skozi rdeče morje po suhih tleh. ³⁾

Da, David sam je poskakoval plesaje pred skrinjo zaveze, ko se je ta bila vrnila iz sovražnih krajev. ⁴⁾

Sveti Paškal je v velikem veselju pri zamaknjenju tudi na zunajno pokazal svojo radost z glasnim petjem.

Ta način plesanja je čisto nekaj drugega, kot je ples, ki se vrši dandanes bo-

¹⁾ Jud. XI. 34. Occurrit ei unigenita filia sua cum tympanis et choris.

²⁾ I. Reg. XVIII, 16. Egressae sunt mulieres de universis urbibus Israel cantantes chorosque ducentes.

³⁾ Exod. XV. 20. Sumsit ergo Maria prophetissa, soror Aaron, tympanum in manu sua; egressaeque sunt mulieres post eam cum tympanis et choris.

⁴⁾ Reg. VII. 14. Et David saltabat totis viribus ante Deum.

disi na javnih plesiščih ali v gledališčih, v bogatih sobanah ali v priprostih skednjih.

Gibanje starih Hebrejcev je bil izraz pobožne, navdušene, verske ali domovinske veselosti, ob enem prisrčna zahvala za pre-jete dobrote ali pa javno priznanje za junaška dela.

Sicer pa so se vršila ta gibanja in skakanja v prvi vrsti le od posameznikov in posameznic. Vsaka oseba je čisto prosta sama za-se spodobno poskakovala. V začetku je bil ta način poskakovanja tudi v poganih.

Še-le v poznejšem času so se med pogani začele ženske med seboj družiti za ples tako, da so plesale prijemši se ena z drugo in zopet se spustivši.

Za nekaj časa na to so jih posnemali tudi moški in tako je nastal ples, v katerem so se družili moški z moškimi in ženske z ženskami.

* * *

Kako pa je ples dandanes?

Sam za-se — pleše le kak «norec», kateremu manjka «eno kolesce». Sama za-se — da ne pleše nobena ženska.

Da bi moški plesali le z moškimi — in ženske z ženskami je čisto redka stvar in še takrat iz velike sile, ko ni drugospolnega para. Pa tak ples je brez slasti, brez pomena.

Dandanašnji *ples* je navadno zmes mladih, živahnih, razburjenih, strastnih, izzi-valno-zapeljivo oblečenih in okrašenih oseb obojnega spola, ki se kakor pijani v divjem diru vite krepko držeč se po plešišču. Večkrat jemlje plesavcem in plesavkam zavest tudi prenapeta godba, bliščeča svetloba, prava pijanost, strastna razburjenost.

Nihče ne dvomi, kdor ljubi mladino, da je ples, kakoršen je dandanes večinoma v navadi, za njo zelo škodljiv in vsestransko nevaren za plesavce in plesavke, kakor tudi za občinstvo, ki, plesom prisostvuje le z gledanjem.

Zato se krščanski stariši, ki žele dobro svojim otrokom tako protivijo plesu, ker so prepričani, da je neizmerno pogubonosen, posebno pa največ za nravnost (dobro ime).

Toda ne le ples za se, temveč tudi vse kar se vrši pred plesom in kar sledi plesu, vse, vse je strupeno in okuženo.

Če ni še kdo o tem prepričan, naj bere te črtice do konca in naj sodi stvar še le potem.

Ples, žal, *kakor se većinom vrši, ne odgovarja ne razumu, ne poštenosti* (spodobnosti) in ne *krščanskemu značaju*.

Da bi se pa ples priredilo tako, da bi odgovarjal razumu, nramnosti in krščanskemu značaju, bi ne imel več tistega *strastnega mika*, bi ne nudil več tistega *tvarnega značaja*, ki je skrit v plesu, kakoršnega si žele plesavci — razuzdanci — in plesavke — razuzdanke.

IV.

Fantov, mož in deklet
plešišče polno je že,
žene, plesni še cvet,
z otroci tam že stojе.

Ples, kakoršnega imajo ljudje dandanes, ni posnemanje nabožnega in spodobnega poskakovanja Hebrejcev (Židov) temveč, kakor

pravi sv. Auguštín ¹⁾, poganska razvada, katera je bila združena z divjo razuzdanostjo in nenravnostjo.

Nekateri francoski kralji krščanski so res prepovedali ples, kot pogansko razvado.²⁾

Pri poganih je bil ples plašč, pod katerim so se skrivale najgrše pregrehe, v mislih, željah, besedah in dejanjih. Obleke in kretnje na plesu so bile nalašč take, da se je vzbujala, netila in nasičevala poželjivost.

Plesi sedanjih dni so otroci poganskih nespodobnih in razuzdanih plesov: Kdor se sedaj udeležuje nevarnega plesa, kaže, da je bolj pogan, nego kristijan, ker posnema pogansko razuzdanost.

Ni torej nič čudnega, če se plesom upirajo krščanski *stariši*, imenitni *učenjaki*, odlični *govorniki*, slavni *zgodovinarji*, da cela vrsta še celo poganskih vrlih *pesnikov*.

Da mnogo nevernikov, brezvercev in brezbožcev je tudi v najnovejšem času, ki sma-

¹⁾ Ipsa consuetudo ballandi de paganorum observatione remansit.

²⁾ Has ipsas ballationes et saltationes et lusa diabolica ne faciat populus nec in domibus, neque in ullo loco, quia de paganorum consuetudine remanserunt.

trajo ples kot največjega sovražnika nedolžnosti in poštenosti.

Sveto pismo, ki je božji glas, resno svari pred plesom, cerkveni *zbori* ga strogo prepovedujejo, *cerkveni očetje in pisci* ga označajo kot pravo kugo.

Če je tedaj tako, moramo tudi mi presojati ples v njegovi pravi luči.

Pri vseh narodih starega veka je veljal ples kot znak lahkomišljenosti, razuzdanosti, čutnosti, mehkužnosti, poželjivosti in nagnenja do mesenosti. Bil je šola za najnevarnejše strasti.

Najimenitnejši možje grške in rimske države so ples obsodili popolnoma vsega, kakoršen je bil, ali vsaj so ga slikali v taki barvi, da se nihče, vsaj pameten človek ne, ne zaljubi vanj, temveč, da se vsak, kdor se ni skregal s pametjo, od njega odvrne s pravim studom.

Aristotel, kralj grškega modroslovja, zahteva, naj sodniki in oblasti mladini ples popolnoma prepovedó.

Platon, svetovni mislec, je rajši hotel, da pride v nemilost pred trinogom (okrutni-

kom, tiranom) Dionizijem, kakor da bi bil vsprejel povabilo na ples.

Seneka pravi, da ples kvari in omehkuže srce.

Demosten, največji govornik na Grškem, je hotel Atencem s sramoto kralja macedonskega Filipa s tem očrniti, da mu je očital *vdeležbo na plesu*. To očitaje je bilo v očeh Atencev jako poniževalno za spremstvo kraljevo, katero so seveda potem malo cenili.

Rimsko ljudstvo je smatralo po izjavi Emilija Proba, ples za hudodelstvo (vsaj za sramotno napako).¹⁾

Sulastij, rimski zgodovinar popisuje propadlo ženo s tem, da navaja kot značilno lastnost, ker pleše bolj prosto, nego se spodobi pošteni ženi.²⁾

Horacij, znani pesnik, ki se sicer ne zmeni preveč za nravnost, imenuje ples vir

¹⁾ Scimus saltare etiam in vitiis poni.

²⁾ Haec mulier (Sempronia) genere atque forma, viro, liberis satis formata, litteris graecis atque latinis docta, psallere, saltare elegantius, quam necesse est probae.

nenravnosti in pokvarjenosti za Rimljane. ¹⁾
— **Ovidij**, je bil zelo svobodnega naziranja
glede mehkužnosti, vendar piše, da je ple-
šišče kraj, kjer gineva sramežljivost, ples pa
seme za pokvarjenost.

Ciceron, največji *modrijan* in *govornik*
poganskega Rima, najimenitnejši *odvetnik* je
branil Lucija Moreno, kateremu so tožilci
očitali, da je *plesal*, tako-le:
mož, katerega branim, ni bil še tako grozno
pokvarjen, da bi si dovolil tako razuzdano
naslado (kakor je ples).

Nikakor se ne sme imenovati zastopnika
rimskega naroda, da je plesavec, temveč po-
prej je treba dokazati, kake hudobije in sra-
motne napake ima na vesti, da bi bil potem
še-le sposoben za *razuzdano plesanje*. Saj
nihče ne pleše, če ni pijan ali pa neumen.
Ne pleše ne na samem, skrivaj in ne pri
poštenih posameznikih. Le pri onih gostijah se
pleše, kjer se *nezumno* uživa pijačo in hrano,

¹⁾ Motus doceri gaudet Jonicos.

Matura virgo et fingitur artubus.

Iam nunc et incestos amores

De tenero meditatur ungui (Od. III, 6).

kjer se vstreza hkratu vsem nerednostim. Ni mehkužnosti, ni mesenosti, ni predrznosti, ni pokvarjenosti, katera bi ne poznala plesa, ki je neizogibna senca, neizogiben spremljavec nečistovanja.¹⁾

Že omenjeni Horacij izraža isto misel v svoji satiri o nekem Miloniju, ko pravi: «Milonij začanja plesati, ko mu je vino že nekoliko segrelo glavo, da vidi (Milonij) vse po dvojno.²⁾

Ciceron torej, dragi čitatelj in čitateljica, imenuje ples **grdobo**, ki spremlja neizogibno nečistovanje.

1) Non debes temere consulem populi Romani saltatorem vocare, sed conspicerere, quibus praeterea vitiis affectum esse necesse sit eum, cui vere istud objici possit. Nemo enim fere saltat sobrius nisi forte insanit: neque in solitudine, neque in convivio moderato atque honesto. Tempestivi convivii, multarum deliciarum (amores in primis) comes est extrema saltatio. Ommum vitiorum necesse est esse postremum. Illis relictis hoc vitium (saltatio) omnino esse con potest. Nullum turpe convivium, non amor, non comissatio, non libido ostenditur (in Murena) et quum ea non reperiantur (in eo), quae voluptatis nomen habent, quaeque vitiosa sunt: in quo ipsam luxuriam reperire non potes, in eo te umbram luxuriae reperturum putas? (§ 13).

2) Saltat Milonius ut semel icto — accessit fervor capiti numerospue lucernis (Sat. II. 1—24).

Rimski **senat**, (to so bili najrazumnejši veljaki) je izgnal za časa cesarja Tiberija vse plesavce in plesavke iz Rima.

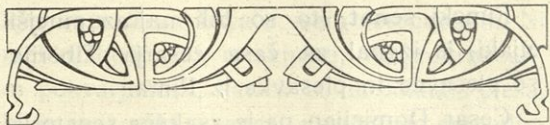
Cesar Domicijan pa je vsakega senatorja izključil iz zbora, če je doznal, da je plesal.

Apij Klaudij je zapodil vse godce iz Rima, da bi ljudstvo prisilil pozabiti na ples.

Tako mišljenje je vladalo v poganskih časih pri treznih možeh. In mi, krščanski ljudje naj bi ples opravičevali, priporočali, dovoljevali? Ne! Nikakor ne! Če so že pogani ples obsodili, ko so tičali v veliki zaslepljenosti in pokvarjenosti, se moramo mi postaviti na še strožje stališče.

Kadar prodrè vse krščanske družine pravo naziranje glede plesa, in kedar se vsi zedinijo v boj proti njemu, tedaj bode človeška družba gotovo imela vsestransko korist materialno in moralno.

V.

Godci lepo godó
vabeč vse pare na ples,
bije vrisk na uhó,
veselje to je zares.

Ravnokar smo doznali, kako mislijo o plesu najmodernejši možje iz poganskega sveta. Sedaj pa poslušajmo, kaj pravi o plesu krščanstvo.

Najvažnejši glas je glas Sv. Duha *«S plesavko se ne pečaj in ne poslušaj je, da te njene spretnosti ne pogube.»*¹⁾

Sv. Pismo nam pripoveduje v svarilen vzgled, kako so se Izraelci spozabili in ob pamet prišli, ko so začeli nezmerno jesti in piti in pa *plesati* okolo zlatega teleta.²⁾

¹⁾ Cum saltatrice ne sis assiduus, nec audias illam, ne forte pereas in efficacia illius. (Eccli IX. 4).

²⁾ Sedit populus manducare et bibere, et surrexerunt ludere. (Era. XXII. 6.) (I. Cor. X 8.)

In zopet opominja *Sv. Duh* grozeč Jeruzalemskim plesavkam: «*Gospod bode osramotil hčere Sijonske, ker predrzno ido na ples, vrat po koncu držeč in poželjivo in zapeljivo okolo gledajoč.*»¹⁾

Nadalje *sv. Duh* svari pred nevarno družbo drugega spola. In kje je bližja priložnost, kakor na plesu?²⁾

Na plesu zbero plesavke in plesavci vse možne umetnosti, da se prikupijo, da drug drugemu dopadajo: obleka, lasje, obličje, okraški in kinči, vse deluje na to, da se navidezno poveča zapeljiva lepota, mreža požljivosti.³⁾

Kdor hoče pa poskusiti te nevarnosti, naj pomni, da «kdor nevarnost ljubi, se v nji

¹⁾ Pro eo, quod elevatae sunt filiae Sion, ambula-verunt extento collo et nutibus oculorum ibant et plaude-bant et ambulabant pedibus suis, et composito gradu incedebant: decalvabit verticem filiarum Sion (Is. III. 16, 17).

²⁾ In Medio mulierum noli commorari. De vesti-mentis enim procedit et a muliere iniquitas viri (Eccl. 11, 12, 13).

³⁾ Averte faciem tuam a muliere compta et ne circumspicias speciem alienam. Ex hac concupiscentia quasi ignis exardescit, ne forte declinet cor tuum in illam et labaris in perditionem (Eccl. IX, 8, 9, 11, 12).

pogubi». Pogubili so se tudi taki, ki so morda bili bolj trdni v čednosti, kakor si ti.

Sveta Cerkev, katera je z materinsko ljubeznijo skrbela, da ohrani v svojih otrocih največji zaklad, sv. vero in pa krščansko nравnost, je vedno plese prepovedovala in obsojala.

Izjavila je, da se vdeleženci plesa pregreše zoper njen duh in njeno postavo.

Cahenski (Aachen) cerkveni zbor imenuje ples naravnost *sramotno dejanje*; nek afrikanški cerkveni zbor pa dé o plesu da je to zelo hudo dejanje.

Laodicenski (367) in Leridenski (524) cerkveni zbor zabranjujeta ples tudi na ženitninah.

Carigraško cerkveno zborovanje izobčuje plesavce in plesavke iz cerkve.¹⁾

S. Karel Boromejski, milanski škof (1583) ki je predsedoval raznim cerkvenim skupščinam, je vedno naglašal veliko nevarnost plesov in predlagal, naj se jih popolnoma prepove.

¹⁾ Volumus has publicas *saltationes* de medio tolli sub anathematis poena.

«*Ples je nečisti vir najgrše pokvarjenosti*», se glasi v nekem zborniku.¹⁾

Važno je, kar stoji v priobčilih nekega cerkvenega zborovanja, ki se je tudi vršilo pod tem svetim škofom.

«*Nikdar se ne pleše, ne da bi se Boga hudo ne žalilo z nespodobnimi mislimi, nesramnimi besedami, z nečisto ljubeznijo, s strastnimi skušnjavami za mesena dela, ki se ne daje ločiti od plesa. Prešestvovanja in nesramna dela nečistosti so večkrat posledice plesa*». ²⁾

Ta imenitni škof, ki se je v prvi mladosti sam vdeleževal plesov, je prišel po lastni skušnji do spoznanja, kako nevaren je kraj, kjer se pleše, kako nevaren je čas, ko se pleše, in kako nevarne so osebe, s katerimi se pleše. Toda ne samo, če kdo pleše, temveč tudi, če le gleda ples, je v veliki nevarnosti.

¹⁾ Choroas, *saltationes* in urbibus, suburbiis, opidibus et vicis aut usquam omnino non agantur.

²⁾ Ad choreas, tripudia, *saltationes* numquam conveniri solet sine multis iisque gravissimis Dei offensionibus. Idque ob turpes cogitationes, obscena dicta, inhonestas actiones et perniciosas ad omnia opera carnis illecebras, illis perpetuo coniunctas.

Pobožni škof je uvidel veliko potrebo, da se ples kot vir nespodobnosti odpravi, in zato je spisal sam lepo knjigo proti plesu in svojo duhovščino pozivljaj na boj proti plesu. ¹⁾

Ni možno ni plesati, niti plesa gledati, je dejal »ne da bi se omadeževali s smrt-nim grehom».

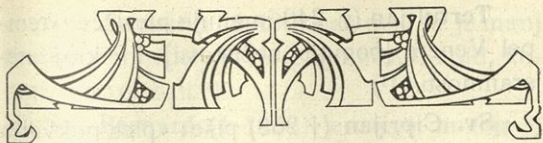
«Spominjam se», je pripovedoval, da smo enkrat kot dijaki nekega učenjaka prisilili, da se udeleži plesa. Nekaj časa je mož ples dobro in natanko opazoval, potem pa je vskliknil:

«Oh to je čudna iznajdba, da se nra-vnost in poštenje mori. ²⁾

Isto tako in enako so se izrazili cerkveni zbori tudi v Parizu (1212) v Bouen-u (1581), v Tours-u, Aix-u, Rheims-u (1588). Avigno-nu (1594), Narbonne (1609), Bordeaux (1642), Toledo (1588), Tournay, Micheln, Antverpen itd. Vsi so v tem edini, da je plesišče pravo kvarišče, šola poželjivosti in pohotnosti.

¹⁾ *Choreas saltationes*, tripudia, a quibus mortiferae cupiditates excitantur, e suggestu graviter reprehendet et insectabitur.

²⁾ Illud esse invectum ad mores depravandos singulari.

VI.

Roka roko drži,
srce na srcu sloni,
preč je teža nadlog,
ko vse vrti se okrog.

Sveti očetje (učeni sveti, uplivni od cerkve kot pravoverni pripoznani in spoštovani možje starejših dob) so še bolj strogo nastopali proti plesom, kot cerkveni zbori sami. Toda pri vsem tem niso nikakor stvari pretiravali, kakor bi sodili kaki mehkužneži, ki se čutijo prizadete.

Sv. Klement aleksandrijski (217), krščanski modrijan, pravi, da so družbe, koder se pleše, polne grehov in spolznosti.¹⁾

¹⁾ Magna iniquitate pleni coetus et occasio conventus causa turpitudinis.

Tertulijan († 240 imenuje plesišče «tem-pel Venere [boginje nečistosti] in kraj ne-sramnosti.»¹⁾

Sv. Ciprijan († 258) piše: «ples pokvarja nedolžnost, neti pregrehe, užiga nečisti plamen in omadežuje vest.

Sv. Ciril jeruzalemski († 368) se izraža o plesišču: «Kjer se pleše, vlada zvijačnost pregreh, pokvarjenost žensk, in časti se hudobnega duha».

Sv. Ambrož († 397) imenuje plesišče, zbirališče grehov, nevarni kraj za nedolžnost, grob sramežljivosti.²⁾

Sv. Krizostom († 407) pravi, da je ples «javna šola najnesramnejših strasti, grda zloraba božjih darov, delo in razveseljevanje hudičevo». «Ko bi po noči zasvetilo na nebesnem oboku toliko zvezdic, kolikor smrt-nih grehov se stori na plesu, bi bila noč svetlejša kot beli dan».

¹⁾ *Sacrarium Veneris..... arx omnium turpitudinum.*

²⁾ *Nequitiarum chorus. Quid enim verecundiae esse potest, ubi saltatur?*

Sv. Auguštín († 430) nas uči, da je manj grešno ob nedeljah na polju delati, orati, kopati, kot plesati.¹⁾

Sv. Bernard († 1153) je istega mnenja.²⁾

Sv. Auguštín uvršča ples med pregrehe bogokletstva in nečistovanja. Plesišče imenuje ostudno jamo hudičevo, ples pa «hudičevo igro».³⁾

Sv. Efrem († 379) eden izmed najslavnejših puščavnikov ožigosa ples tako-le:

«Ne more služiti Bogu — kdor se vdeležuje plesa, ki je vir zapeljivosti in priložnost za greh, žalost za angelje, veselje in zmaga za hudobnega duha. Kdor koli se veseli na tem svetu na plesu s hudobnim duhom, se ne bo mogel veseliti z angelji v nebesih».⁴⁾

Sv. Hijeronim († 420) je prav dobro poznal posvetno veselje, a se je izrazil: «da

1) *Melius est die dominica arare et fodere, quam choros ducere.*

2) *Melius est diebus festis fodere vel alio modo laborare, quam choreas ducere.*

3) *Turpissimam diaboli caveam, ludos daemoniorum.*

4) *Neque enim licet et hic cum daemonibus delectari, et ibi cum angelis psallere.*

bi težko veroval plesavcu, ki bi trdil, da se ni smrtno pregrešil na plesu».

Sv. Peter Krizolog († 420) pravi: «Na plesih predseduje hudobni duh in le oni se smejo tu prikazati, ki nimajo čistega srca. Če se veseli na plesu hči prešestnice, ga ne sme niti poznati poštena hči krščanska.¹⁾

Sv. Anton Padovanski opominja († 1231). «Plesavci so sovražniki Boga samega, ker greše proti njegovi postavi in proti sv. zakramentu. Greše proti sv. krstu, ker delajo nasprotno svojim krstnim obljubam, ne odpovejo se hudobnemu duhu, njegovim delom in njegovemu napuhu, kadarkoli plešejo».

Proti sv. birmi, ker se upirajo Sv. Duhu in onečaščajo neizbrisljivo znamenje, katero so dobili pri sv. birmi.

Proti zakramentu sv. pokore, ker ne goje duha spokornosti.

Proti sv. obhajilu, ker pode Jezusa iz svojih src.

Proti zakramentu poslednjega olja, ker zlorabijo roke, noge, oči, ušesa, ustnice, ki

¹⁾ Saltet, sed filia adulterae.

bodo enkrat bile maziljene na smrtni postelji.

(Proti zakramentu mašniškega posvečenja, ker se mnogo dijakov na plesu izneveri duhovskemu poklicu).

Proti zakramentu sv. zakona, ker, če je kdo poročen, spravlja v nevarnost zakonsko zvestobo, če pa ni poročen, se vsposablja za nezvestobo, ker se mu na plesu vname ogenj nečiste ljubezni do raznih oseb, katerih ne pozabi tako hitro.

Sv. Antonin († 1450) primerja plesavce in plesavke s kobilicami. «Kakor kobilice uničujejo kmetovo polje, tako opustošajo plesavci in plesavke lepo polje sv. cerkve, oropajo človeka vseh dobrih lastnosti in sposobnosti in zapeljujejo ga v grde grehe. Hudozni duh je izumil ples. Grde strasti se na plesu vzbujajo in nasičajo. Plesavke so prišle, kakor se zdi, ob pamet in drve okrog kot neumna živina.¹⁾

¹⁾ Mulieres chorisantes locustae sunt. — A daemonibus suggeritur tale exercitium chorisandi. — Ortum habent choreae ex concupiscentia et lascivia et cum iis fiunt. — In lasciviam inclinant. — Rationem non habent mulieres chorisantes; ut bruta animalia hinc inde inordinate et cum levitate discurrunt.

Sv. Frančišek Saleški († 1622) je bil zelo dobrega srca in je tolmačil vsako stvar tako milo, kakor je le mogel. Zato pa zlorabljajo nevedni ali pa zlobni ljudje tudi njegove nauke, češ, kakor da bi on ples dovoljeval in odobral. Temu pa ni tako. On sodi drugače, pravi namreč: «Tudi, ko bi bil kak ples še tako spodoben in pošten, so vse **okolščine** plesa take, da človeka v greh zapeljujejo in da se duša nahaja v veliki nevarnosti. Taka lahkomiseljna in šaljiva razveseljevanja so prav nalašč zato, da vzbujajo nečiste občutke in v človeku zapuščajo slabe vtise. Tudi «najboljši» (najpoštenjši) plesi niso nič prida. Še celo navidezno nedolžni plesi so v resnici zelo nevarni».

Nadalje pravi ta sveti mož, ki je bil sama **milina**, sama ljubeznivost in prijaznost¹⁾: «Ta smešna razveseljevanja spravljajo dušo pogostoma v največjo nevarnost in vzbujajo v nji razne slabe občutke, tako, da se je treba **najresnejše oborožiti**, če se ni možno na noben način plesa izogniti, če smo k te-

¹⁾ Bil je tako izvrsten spovednik, da so se njegovi lastni ljudje vsi pri njem spovedovali.

mu prav prisiljeni». Toda, kdo naj nas sili plesati? Nihče nima pravice. Kdo bi se ne dal prepričati o nevarnosti plesa, če ti oseba, katera te ljubi iz dna srca, prigovarja in te opominja, naj se nikar ne vdeležuješ plesa.

Pa ko bi res bila (?) taka potreba, taka sila, taka neizogibnost, ali slede res vsi prisiljeni (?) plesavci in plesavke naukom sv. Frančiška, ki pravi, da se je treba v tem slučaju oborožiti na najresnejši način. Morda ne stori tega niti eden od sto.

Laktancij († 325) imenitni govornik in zagovornik svete Cerkve, govori o plesih, da goje in netijo slaba nagnenja in da dražijo in zapeljujejo v nečistost.¹⁾

Gerzon, slavní kancelar pariškega vseučilišča, goreč in učen mož, nas uči, «da se na plesu združujejo vse pregrehe». «Človeška slabost je taka, da pa postaja ples neizogibni vir neštevilnih grehov».²⁾

¹⁾ *Maxima irritamenta vitiorum et ad corrumpendas animas maxime valent.*

²⁾ *In choreis omnia vitia chorisant.*

VII.

V glavo dviga se kri
in lica močno zarde
ogenj vre iz oči —
strasti se porazbrzdé.

Učeni **Bellarmin** je napisal o plesu te
velevažne besede :

*„Ni možno, pa bi se v mislih in občut-
kih ne pojavil nečisti plamen, kadarkoli mla-
denič pleše z dekletom, kakor je nemožno,
da bi se ne užgala slama, ki jo vržeš v
ogenj.*

*Zakaj bi ples ne bil pregrešen, ko je pre-
šestvovanje in nečistovanje greh, saj ravno
ples odpira in pripravlja pot do vseh vrst
grihob in gločinov.*

*Tega ne nmevam, zakaj bi ples ne bil
pregrešen, pač pa je na plesu brezdvomno
velika množica hudobnih duhov, ki proizvro-
čajo nečiste misli in netijo ogenj nesram-
nosti.*

Jakob Marschant, župnik in dekan Couvinski (Belgija) piše v svojem učenem delu «Hortus pastorum»:

«Ples je procesija v pekel in njen voditelj je sam hudobni duh». ¹⁾

Svetovno znana Sarbonne, zveza največjih učenjakov v Parizu, je odgovorila Sv. Stolicy, ki jo je vprašala za mnenje glede tamšnjih plesov tako-le:

«Veseloigre (kakoršne so bile takrat v navadi in so tu pa tam še nekje) — in enake predstave so po vsej pravici prepovedane; pregrešno je, vdeležiti se jih. Ista sodba velja o plesih (bals). Vsi drugi načini plesa pa so nevarni. ²⁾

Popolnoma v soglasju z navedenimi izreki cerkvenih zborov, svetih očetov in drugih pobožnih in učenih mož, so tudi neštetilne odredbe imenitnih škofov. Navesti hočemo le nekatere:

¹⁾ Chorea est processio inferni, cuius choragus est daemon.

²⁾ Comoediae aliaque hujusmodi spectacula vetita sunt iisque interesse peccatum est. Idem indicandum de choreis, quae vulgo BALS vocantur; caetera vero saltationum genera periculosa.

I. Ferdinand, škof Namürski († 1604) Viars Herse, škof Chalons — sür — Marne († 1610), Triest, škof Gent-ski († 1629), Alphons Berges, nadškof Mecheln-ski († 1670).

Leta 1697 so izdali ti le škofje na svoje vernike *okrožnico* proti plesu:

Humbert Viljem (nadškof Mehelnski), F. Raynald (škof Bürmond-ski), Iv. Ferdinand (škof Antverpenski), Viljem (škof Brügge-ški), Filip Evrad (škof Gent-ski), Martin Steyart (apostolski generalni vikar Hercogenbusch-ški). —

Spovednikom so prepovedovali dajati odvezo trdovratnim grešnikom, ki se udeležujejo nevarnih plesov, ter so izjavili, da je ples (ponajveč) smrtni greh.¹⁾

Leta 1675. je nadškof Mechelnski izdal proti plesom poseben **pastirski list**, v katerem nalaga svojim duhovnikom, naj na **prižnici** in v **spovednici** pri vsaki priložnosti

¹⁾ Pisec teh vrst je tega mnenja: Pro praxi: «argue et obsecra in omni doctrina et patientia, — sed noli minari denegationem absolutionis, per quam augeres sacrilegia vel impedires frequentem confessionem; — nam utrumque aedificat ad gehennam et fovet indirecte saltationes.

ljudi pred plesom svare in opominjajo, posebno pa je priporočal starišem, da skrbno pazijo, da se nedolžnost njihovih otrok na plesu ne pokvari.

Take in enake pastirske liste so svojim vernikom poslali in pošiljali **tudi drugi škofje.**

Leta 1604 je o plesu pisal škof Namürski, Frančišek Bisseret; — leta 1648. škof Süttichški, princ Ferdinand; — i. 1652. škof Rüremondski, Andrej Crüson; — l. 1691 škof Gentški, Albert Horn; — 1736. škof Ypernski, Viljem Delvanz; — l. 1765. škof Brüggeški, Viljem Basserez; — l. 1801., kardinal Frankenbergški, Ivan Hinko; — l. 1811. škof Gentški, Princ Mauricij de Broglie.

V zadnjih letih je pisal nadškof Lyonski, kardinal Bonald svojim vernikom list, iz katerega posnemamo to-le:

«Radi bi vprašali, ali se ne zahaja na plese, da se vdeleži poganske veselice?

Zastonj iščemo spodobnosti in sramežljivosti. Naše oko ne more mirovati na izživalnih pogledih, na zapeljivih oblekah, na razgaljeninah, na nespodobnih kretnjah. Ne,

ne. To niso krščanske družbe. Ne smemo naravnost izreči, kaj prav za prav je tako zbiranje, tako veseljevanje.

Če bi kdo hotel, kaj opravičevati, tega vprašamo, ni-li ples iznajdba (izum), da se strasti zaslepljenih src razbrzdè.

Zato smemo po vsej pravici reči, da' so vsi hišni poglavarji nezvesti svojemu poklicu na tem svetu, če se ne dvignejo proti takim razvadam in če ne store vse, da svojim «podložnikom ples prepovedo».

Parisis, škof Atrasiški pravi: *Ljubezen do mladine zahteva, da se proti plesu neizprosno strogo postopa.*

To velja o obojnem spolu.

Še nekaj:

V katerem katoliškem **katekizmu** se ne imenuje ples kot nevarnost za nedolžnost, kot bližnjo priložnost za greh?

Kdor hoče ples braniti, pleše morda sam rad in potem je lahkoumevno, če brani strast, katerej je vdan. Če pa sam ne pleše in vendar opravičuje ples, je znamenje, da ga dovolj ne pozna, ali pa da želi bližnjemu zlo. Večkrat je temu vzrok tudi dobičkarija.

Zastonj se stariši in vzgojitelji trudijo ohraniti mladini najlepši biser, če se ne prizadevajo obvarovati jo pred pogubonosnim plesom.

VIII.

Vstaja praha oblak,
plesavcem sili v oči,
in okuženi zrak
jim trudna pljuča mori.

Toda ne samo katoličani, temveč tudi drugi še celó krivoverni kristjani obsojajo ples.

Protestantski pridgarji in protestantski cerkveni zbori so nastopili tudi že proti plesu in so vdeležence plesa kaznovali z izobčenjem, ter jih smatrali za nevredne, da prisostvujejo cerkvenim shodom, molitvam in drugim bogoslužnim pravilom.

Ciprijan **Spangenberg** piše: «Ples mladih ljudi ni nič drugega, kot razdražljivost poželjivosti, mesenosti in nečistosti. Pri tej

priložnosti izgubljajo hčere in žene svoje dobro ime in poštenje. Marsikaka mladenka se je naučila na plesu stvari, ki bi ji za vedno bile morale ostati tajne. Kdor ples odobruje, je zlobnež in nepridiprav. Ne morem napisati vseh umazanih besed, ki se govore na plesu in se ne upam pobliže omeniti grdih dejanj, ki se ondi vrše».

Reformirane cerkve na Francoskem so proglasile ta-le sklep:

«Plese je treba odstraniti, če bi pa kdo hotel plesati ali na plesišču oči pasti, treba ga je izobčiti iz cerkvene družbe, ko bi ostal trdovraten na opominjevanje». ¹⁾

Neki **protestant** je napisal razpravo o plesu. V tej povdarja, da se kristjanje ne smejo vdeleževati plesov. Nadaljuje nekako:

«Plesi imajo vedno mnogo žalostnih posledic. Mnogo, mnogo smrtnih grehov se godi pred in med plesom in pa po plesu. Nezmernost, nespodobnost, neumne in neumestne šale, razposajeno veselje, razuzdanost, nespodobno petje, grde pogovore, nečiste misli, želje, razne nedovoljene prosto-

¹⁾ Cap. XIV. 27.

sti — — — — — vse, vse dobiš na plesu. Kraj, čas in osebno razpoloženje (za uživanje) od obojnega spola, vse sili na greh. Eden je drugemu v skušnjavo, v nevarnost — — — v propad.....»

To še ni dovolj, da obsojajo ples le kristjani. Idimo dalje.

Znano je, da se bojujejo proti njemu še celo **brezbožci in bogotajci**, ki pravijo o njem, da je nenraven.

Zloglasni **Bayle** († 1706) se izraža o plesu tako-le:

«Ples ne more biti za drugo, kot za kvarjenje srca in najhujše orožje za uničenje nedolžnosti in čistosti».

Brezbožni pisatelji 18. stoletja **enciklopedisti** (možje, ki so skušali narod v vsem splošno izobraziti, če tudi večkrat na krivem, brezbožnem temelju) govore o plesu:

«Spričevala in dokazi, ki smo jih navedli proti plesu, kažejo jasnejše kot beli dan, da se k plesu združijo take okolščine, ki ga delajo pregrešnega. Vse, kar se more o njem povedati, je na kratko to-le:

«Ples bi ne bil prepovedan kot telovadba (samo za telo — in kot sredstvo povspešujoče vsled telovadenja zdravje) (seveda z ločenjem spola). Ker pa se na plesu združijo druge okolščine, se ga mora **prepovedati**. Okolščine pa so (razven mnogih drugih) te-le: Shod **obeh** spolov, najbližje druženje **obeh** spolov, petje, godba, pijača, lišpanje, vrtenje, večkrat prevelik blesk (divorane), večkrat pa mrak in tema, spremljanje plesavk v krčme, na samoto, na dom — — — Vse te okoliščine so zelo nevarne».

* * *

Naravnost imenitno je, kar piše o plesu **Sainte-Marthe** (1697).

Ples je delo peklenškega napuha, delo hudobnega duha, zanjka nečistega duha, past peklenška za zapeljevanje ljudi; ogenj, ki vžiga v mladeničih strastno pohotnost in požljivost, — največja nevarnost, da dušo pogubimo. Mnogo mladenk je izgubilo na plesu svoj najdražji zaklad. Nečista ljubezen vlada tu. Mnogo predrznih mladeničev gre na ples le iz tega namena, da druge osebe pogub-

ljajo s petjem nesramnih pesmi, z nespodobnimi pogovori, s poželjivimi in pohotnimi pogledi z Judeževimi poljubi (ki izdajajo nedolžnost) — da še celo z nespodobnimi prostostmi in s predrzno zaupnostjo v dejanju.

Ko bi kdo ne imel oči, ko bi ne imel ušes, ko bi ne imel krvi, ko bi ne imel srca, ko bi mogel vse gledati, vse poslušati, vse občutiti, kar se godi na plesu, ne da bi bil sam na ta ali oni način omadeževan, smel bi plesnim neumnostim prisostvovati, ko bi imel tako odločnost volje, tako trdnost v srcu, da bi neprestano mislil le na božjo pričujočnost — tak bi — — — — morda — — — — — (ko bi se sploh tak človek dobil, da bi še rad šel na ples) — — — smel za-se brez škode biti na plesu, a bil bi za druge naravnost trn, spodtika — in pohujšanje.

Toda tudi tak, bi moral iz ozira do svojega bližnjega izostati od plesa, ker bi tem večje pohnjšanje dal s svojim vzgledom, da se plesa sploh udeleži, če bi res imel vse te lastnosti, katere smo našteli. Tak bi imel

pač poslušati opomine svojega skrbnega dušnega voditelja.

«Plesi ne končujejo nikdar brez smrtnih grehov». En sam razuzdanec, ena sama razposajenka sta v stanu okužiti vse plesišče in v vseh zbuditi nečiste misli in želje.

In v resnici po plesih se videvajo stvari, katerih bi se ne smelo videti, se slišijo reči, katerih bi se ne smelo slišati. Previdni in goreči dušni pastirji se bojujejo proti plesu z vso vnemo, ker plesišče je vedno kraj nevarnosti, kraj pokvarjenosti, če tudi — bi v teoriji bila tu pa tam kaka izjema.

Ne voda, ne ogenj nista življenju našega telesa tako škodljiva, kot je škodljiv ples življenju naše duše.

Zato se mora vsak, ki le količkaj želi, da se enkrat izveliča, izogibati plesa, ker drugače je v nevarnosti, da bo moral iti ob smrti s hudobnim duhom v pogubljenje, ker je njemu posvetil čas takega razveseljevanja. Poslušaj naj glas svojega dušnega voditelja, ne pa glas zapeljive kače.

Petrarka (Petrarca) † 1394, slavni laški pesnik, piše sledeče:

«Na plesu se vrše prizori, ki ne morejo biti všeč nedolžnim očem, prizori, ki niso vredni pametnega človeka. Kretnje rok, gibanje nog, razuzdani in pohotni pogledi, nespodobne besede in razne prostosti — so jasne priče, da je v duši plesavca (plesavke) velik **nered**. Taka igra — ko se ples šteje nekako že med igranje — je vzrok mnogih grdih del nespodobnosti». ¹⁾

* * *

V svojem nesmrtnem delu: **Duh krščanstva** piše Chateaubriand o plesu, ko primerja krščanske praznike s poganskimi:

Če je cerkev odpravila ples iz svojih praznikov in bogoslužnih opravil, je to storila iz prepričanja, ker ve, **koliko strasti je skritih v tem navidezno nedolžnem vedrilu**. ²⁾

Ne, ne. To je res le videz. Take zabave pač niso nedolžne.

¹⁾ Ex choreis nihil umquam nisi libidinosum — inane spectaculum, honestis invisum, oculis viro indignum — veneris praeludium. — Hic ludus multorum stuprorum causa fuit.

²⁾ 4. Del. 1. B. 7. poglavje. Praznik Presvetega Rešnjega Telesa.

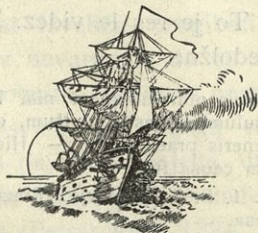
Če se pa ples vrši ob nedeljah in praznikih (kar je skoraj vedno) ali pa ob sobotah in predvečerih praz-

Gorje mu, kdor se sam sebe slepari in smatra za nedolžno to, kar uničuje nedolžnost.

Stariši pozor! Duhovniki pozor! Pridigarji in spovedniki pozor! Mladeniči in dekleta pozor! Možje in žene pozor! Vsi delujmo na to, da ples izgine s svojimi pogubami.

nikov (da se drugi dan zamudi sv. mašo), ali pa v svetih in resnih časih (adventa in posta) — je seveda temvečja zloba, temvečja krivda.

Če se zraven navadnih nevarnosti pomnožuje predrznost in poželjivost z izzivalno obleko, ali pa s prepričlo obleko (nuditeto) — ali s pustnimi šemami, ko se zakrivajo obličja, da raste pohotnost, ker ni treba javno zardeti in imeti človeških ozirov (glede svobodnosti) je to okoliščina, ki greh poveča, ker je večja nevarnost za lastno in tujo nesrečo.

IX.

Plesavca glava boli,
bolè rokè in nogè,
toda vedno drvi
naprej, doklér se ne strè.

Francoz **Balmè Frèzol**¹⁾ označa ples takole:

Ples diši po mehkužnosti in lahkomišljenosti. Pozorno oko opazi pri mladi plesavki **drama** (igro, predstavo) z namenom, z namertom in s sredstvi. Kaj hoče ona reči? Kaj hoče ona povedati (dati razumeti)? Ali bolje,

¹⁾ De l'instruction de femmes Paris 1866. (Pouk ženam). — Hudič prireja s posebno slastjo po svojih pomagacih plese tudi ob najsvetejših priložnostih. Ne vstraši se Svetega božičnega večera, ne vstraši se velikonočne nedelje, dneva Presv. Rešnega Telesa — Marijinih praznikov. Prikrade se na božja pota. Vtihataplja se s plesom med ljudi na dan sv. krsta, sv. birme, prvega sv. obhajila, poroke, nove maše, pogreba.

recimo, kaj še ostane, kar bi se ne bala razodeti?

Ni jasnejšega govora ni jezika, ki bi jasnejše povedal to, kar pove to umetno urejeno gibanje njenik nog, to valovito zvijanje njenega telesa, te raznovrstne kretnje njenih rok in ramen, to okusno držanje in nežno nagibanje njene glave, ta njen pogled, ki se obrača sedaj na desno, sedaj na levo, kmalu navzgor in zopet umetno ponižno navzdol, to oko, ki zre sedaj resno, sedaj smehljajoče, sedaj ognjevito in zopet otožno milo, kmalu predrzno in nagajivo in pa znova smelo in poželjivo — in vendar nagloma zopet tako ponižno; skromito, nedolžno, zaupljivo — in skrivnostno — vse pa se godi v najlepšem soglasju v namen, — da doseže zmago, da napravi utis, da vzbudi dopadljivost, da zadosti neki skrivnostni strasti, katera vstaja v njej in v onem, ki jo opazuje.

Ta je narava, ta je moč, ta je značaj plesa, ta je mik, ta je zanimivost in namen plesa.

Mnogo ljudi pa je (tudi priprostih), ki vse to občutijo in strastno plešejo, vendar pa se

opravičujejo, saj ples ni nič slabega, je le nedolžno vedrilo. Zaslepljeni so — in veselé se, da imajo dosti drugih, ki so istega mnenja. Sreča zanje je ta, da jim vsled javnega (četudi napačnega) naziranja ples dovoli *to, kar bi brez plesa ne bilo spodobno.*

Zraven tega prihajajo še druge okoliščine v poštev, okoliščine, ki nevarnost plesa povečajo. Dandanes mislijo ljudje, da je na plesu dovoljena vsaka prostost, vsaka čutna in mesena zaupljivost, — vsaka robotost in surovost. — Plesavke so večinoma brez sramežljivosti in se v kretnjah in gibanjih obnašajo tako, kakor poganske bahantinja. Brezobzirno se vedejo tako, da moškim dopadajo in one strasti vzbujajo, radi katerih so drugemu spola ravno najbolj všeč.

Isto velja o plesavcih. Brez srca, brez ozira grabijo svoje žrtve in jih v divjem vrtenju mučijo slepo slede povelju brezčutne godbe. Plesi današnjih dni diše po mehkužnosti, mesenosti, čutnosti, spolznosti — so priložnost za zlorabe, ki omadežujejo čast deviških deklet in poštenih žen.

Ples je sam na sebi zelo nevaren, in še nevarnejši radi okoliščin.

Pleše se navadno po noči, pri bliščeči svetlobi umetnih luči, plešejo osebe obojega spola, pleše se v mični večkrat zapejljivi obleki, pleše v umetnem lepoticju, v prijetnem vonju (parfum), pleše se sploh tako, da bi se tudi manj poštena gospa drugje ne upala pokazati niti pred svojimi posli tako, kakor se kaže na plesu.

In najbolj žalostno je, da se vse to smatra kot stvar, ki se spodobi (ki se šika), kot stvar, ki je naravnost potrebna (ker moda tako zahteva).

Ni možno tako lahko umeti, kako se upajo poštene osebe iti na ples in se izpostavljati takim nevarnostim. Ni možno umeti, kako more biti krščanska mati tako neprevidna, da pomaga svoje nedolžne hčerke kvariti na plesu, da jim ples dovoljuje, da jim ga odobruje, priporoča, da — še celo sili.

Nek mož, ki se je bil navžil vseh posvetnih naslad, katere pa ga niso mogle osrečiti, je zapustil svet, postal vzoren duhovnik — in napisal o plesu to-le:

«Na plesu se teka, dirja, vrti — in v tem brezmejnem in nerednem gibanju, v tem divjem diru, v tem nespametnem vrtenju — stiska plesavec plesavko strastno na svoje prsi, v svoje naročje. Nočem pobliže govoriti, ker ne maram omadeževati domišljije z nesrečnimi spomini na vse to, kar sem v svojem poprejšnem življenju žalibog doživel na slabih plesih. Kako je to možno?

Družine se trudijo 16—17 let da skrbno vzgoje svoje nežne hčerke v lepi nedolžnosti in v pravi krščanski nramnosti. Tako vestno gledajo in pazijo, da bi se čistost njihove ljubljenske, ne omadeževala, da bi se niti ne skalila. Skrbe vsi, da ostane telo, srce in duša čista in nedolžna. Kakor nežno cvetko jo branijo pred strupeno roso. S sv. vero, z nramnostjo, s poukom — s vsem jo podpirajo, da je nobena skrita sapica ne okuži. Za nobeno ceno bi ne hoteli videti na nji niti najmanjšega madeža, niti sence grdega greha. Le ena neumestna besedica ji spravi rdečico v lice, le ena tudi malenkostna prostost jo spravi v zadrego, v nemir. — Kratko skrbi se zanjo kot za cvetlice v cvetličnjaku

(Glashaus). Vsi se boje, da bi se ji kaj ne pripetilo.

Ko pa je prišel čas, da se hčerko **uvede v javnost, v družbo**, tedaj se ji odvzame na mah vse ščite, vse obrambe, vse podpore, vse zaslombe, vse zagrinjala, vse, kar jo je dosedaj branilo.

In sedaj se jo **uvaja v svet**, če le možno pogostoma, in sicer v največji blesk, na vse veselice, zabavne večere — in **plese** — k čaši polni zemskih naslad, ne glede na umestnost in spodobnost. Poprej je revica ¹⁾ zardela pri navzočnosti tudi poštenega mladenciča, poprej, ko jo je zmedla in spravila v zadrego vsaka sumljiva in dvoumljiva besedica — poprej je bila v zavetju očeta in matere na svojem domu — sedaj pa se jo **vrže v naročje** vsakemu razuzdancu, ki slučajno želi z njo plesati. Da kaj pravim enemu? Morda dvanaajst pokvarjenih mladencev jo le na en večer mučijo na plesu — njo nežno, nedolžno deklico. In večkrat

¹⁾ ki je pred par leti bila pri prvem Sv. Obhajilu v angeljski nedolžnosti. Morda ima še isto obleko za na ples?

se dogaja, da je med plesavci in plesavkami toliko pokvarjenosti, kolikor se komaj da pomisliti. Ni čudno. En sam pogled srce vžge. En sam večer (da niti celega ni treba) — pokvari nedolžnost, ki je občutljiva, kakor steklena posoda, katero se sicer lahko leta in leta ohrani celo, katera pa na mah gre na kose, če z njo zadenemo ob trdo. Večina ljudi išče na plesu le meseno zadoščenje. V divjih strasteh se objemljejo, stiskajo, vlačijo, derejo in metajo okolo, kakor da bi bili zaslepljeni, očarani, sploh izven sebe. S pogledi si vlivajo v srce ogenj nečistosti, kateri vničuje nedolžno in deviško ljubezen, ali vsaj jo omadežuje in otemnuje.¹⁾

Isti pisec pravi o plesih na kmetih (na deželi), da so najizdatnejša sredstva za pohujšanje. Pozor in nadzorovanje starišev je pod ničlo, da večkrat izključeno, ker otroci nočejo plesati pod nadzorstvom svojih (morda revnih) mater in očetov. Greh, ki se je začel na plesu, se dokonča, ko se plesavke v družbi plesavcev vračajo domov po samot-

¹⁾ Bautin. La chrétienne de nos jours. Paris 1861.
(Kristijanka naših dni).

nih krajih v nočni temi. — V mestih so še drugi nevarni kraji plesavcem in plesavkam na razpolago : n. pr. kavarne itd. itd. Večkrat se pripeti, da pride sluškinja prepozno domov zvečer, ko je vse zaprto. Boji se gospodo buditi in ostali čas do jutra daruje satanu.

Na kmetih so javni plesi pravo pohujševanje nedolžne mladine. Le malo deklet je, ki se obvarujejo pred pogubonosnim plesom. Ko so pa mladenke tako nesrečne, da so prvičkrat šle na ples, se kar čez noč nagloma popolnoma izpremene. Omotica čutnih naslad jim kmalu izbriše iz srca vtise krščanske vzgoje. Na mah izginejo sadovi prvega sv. obhajila in sadovi dolgoletnega lepega krščanskega življenja. Naenkrat izgube smisel za krščanske dolžnosti. Težek jarem jim je vse, kar jim je bilo poprej podpora in obramba. Ne ljubi se jim več ne pridiga, ne krščanski nauk, ne sv. maša, ne sv. spoved, ne shodi bratovščin, ne Marijine družbe, ne dobro berilo — in tako postaja propad vedno večji — in padec vedno gotovejši. — Kako bridko je dušnemu pastirju, ko vidi,

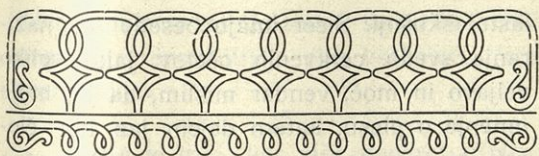
kako mu volk plesa trga ovčice, ne da bi jih mogel braniti, ker nočejo, da bi jih kedo branil. Če tudi pridiga, opominja in svari pred plesom — njegove besede so večkrat (vsaj za nekatere) bob ob steno, ker marsikdo posluša rajši glas zapeljivega sveta in svoje slabo nagnenje kot glas dušnega voditelja. Ko se ti trudijo, da ples odpravijo, se zamerjajo vsaj mladini, ki hoče plesati, vsem krčmarjem, ki hočejo bogateti, vsem prodajavcem, ki hočejo ob priložnosti plesa narod izkoristiti, vsem mnogoštevilnim godcem, ki ne marajo za drugo delo, vsem mestnim izletnikom, ki gredo ob gospodovih dneh na vasi za plesno in drugo vživanje (mesto k službi božji, pridigi, svetim zakramentom itd.)

Tako uničuje (deloma) s plesom hudobni duh popoldne, zvečer in po noči, kar je dušni pastir vsejal v jutru z besedo božjo. Na vsak način je mnogo pohujšanja, mnogo slabih vzgledov vsled plesa.

Zarës žive vere je treba mnogo, mnogo, da duhovniki vstrajajo pri svojem delovanju

za rešitev duš, ko mu hudobni duh in njegovi pomagavci delajo toliko zaprek in ovir, posebno s plesom.

X.

Godba vtihne, — odmor
nastane, — trudni ljudje
pevat stopijo v zbor —
želeč, da — ples spet začne.

Poslušajte, kaj pravi *posvetnjak in dvorjan grof Büssy Rabiutin*, kateri je dovolj okusil posvetnega veselja in posvetne razkošnosti. Nekega dne ga je prašal škof autun-ski, La Raquette, kako sodi o plesu, in za odgovor je dobil to-le:

«Jaz sem ples smatral *vedno za nevarnega*. V tem sem se prepričal ne samo po treznem premišljevanju, temveč tudi po svoji

lastni skušnji. Sicer imajo besede in nazarja svetih cerkvenih očetov jako veliko veljavo in moč, vendar mislim, da je moje mnenje o plesu, katero dajem jaz kot človek, ki sem vedno na dvoru, še bolj močno in še važnejše.¹⁾ Vem prav dobro, da je ples za nekatere ljudi nevarnejši kot za druge, toda znano mi je, da po plesih padajo in se kvarijo tudi najmočnejši, jekleni značaji. Kdor je tako mrzel in neobčutljiv, da bi ga ples ne pohujšal, tak ne prihaja sploh na ples. Tu pa se zbirajo navadno ljudje, ki se še v samoti sami težko premagujejo v skušnjavah. Koliko težavnejše jim je tedaj premagati se in ostati neomadeževani na plesu, kjer vse deluje na to, da vzbuja strasti. (Lepi predmeti, bliščeče svetilke, gosli [godala], dirjanje brez konca in kraja razna gibanja in premikanja.... itd. itd., vse to bi razburilo tudi svetega puščavnika).

Mladi ljudje ne morejo iti na ples, ne da bi se izpostavljali hudim skušnjavam in nevarnostim. Zato sem tega mnenja, naj bi kristjani ne zahajali na plese, in dušni vo-

¹⁾ za nekatere.

ditelji imajo sveto dolžnost, stanovsko dolžnost, da prepovedujejo ples vsakemu, čigar vest vodijo».

* * *

Važno je tudi, kar piše podgrof *Brieux Saint — Maurent* v knjižici: «*Nekaj besed o plesih sedanjega časa*». V tej knjižici, katero je posvetil krščanskim starišem in duhovščini, je brezobzirno ples opisal tako, kakoršen je v resnici.¹⁾

«Povedati moram», piše, da ogromna večina plesavcev so slabi kristjani — in brez vsakega poštenja. Ko sem se učil pravnih nauk (ius), sem bil povabljen večkrat na zabavne večere. Kdo me je povabil? To so bile uplivne osebe, visoke osebe, izobražene osebe, radodarne osebe, — osebe, ki so — bile po naziranju *tedanjega sveta*, vzorno

¹⁾ Quelques mots sur le danses modernes. Paris a. 1868.

To zlata-vredno knjižico priporočamo posebno častiti duhovščini in vsem izobraženim starišem, ker je v nji popisanega mnogo, mnogo tega, kar se godi na plesu. Nekateri reči so naravnost gorostasne — in ne moremo jih tu napisati, ker bi bile za mladino preveč pohujšljive, a so — resnične. Take stvari pa so možne le tam, kjer je sramežljivost — popolnoma izginila t. j. na plesu.

katoliške osebe. Tam sem sem se naučil slabo, tam sem se pokvaril. Seveda to so bile družbe — po sadovih jih poznam sedaj, le po imenu katoliške, v resnici pa — poganske. Pravi katoličani ne ljubijo plesa».

Nadalje pojasnjuje, zakaj je rabil nedostojne izraze za ples, na katerih so se nekateri pohujševali.

«Če že en sam pogled ima na sebi krivdo prešestvovanja, kakor beremo v evangelju,¹⁾ ne umevam, zakaj bi ne imenovali s *pravim imenom* tiste mladenke in žene, ki se na plesu ne pregreše, le s pogledi (mislimi, željami, seveda tudi), temveč tudi z objemi raznih in tudi več razuzdancev, s katerimi le en večer strastno plešejo v tesnem objemu, v zaupnem naročju. Take osebe zaslužijo po pravici tista imena, katerih se tu ne upam zapisati, četudi se navidezno drže pobožne — ali vsaj ne še tako pokvarjene.

Ples, kakor mora biti po okusu sedanjega časa — je predhišje zloglasnih krajev.

¹⁾ Mat. V. 29.

To so trde besede, pa bodimo odkritosrčni in nikar se sami sebe ne slepimo.¹⁾

Naj se nihče ne pohujša nad takim pisanjem, ki je še prelepo glede stvari, ki se v resnici gode. Če se pa plesavec ali plesavka nad tem pohujšuje, je to pohujšanje hinavsko (farizejsko). Splošno priznana resnica je ta, da se najbolj zamerimo ljudem, če jim očitamo one napake, katere res imajo. Vsak brani svojo strast, — ker je po nji zaslepljen.

* * *

Protestantska gospa, **pisateljica Staël** († 1831), ki je poznavala svet do dobra in ga tudi vživala, je opazila glede plesa:

«Če prisostvujem nekaterim vaškim plesom, mi nehote prihaja na misel, da nimam pred seboj razumnih ljudi, temveč živali, ki slede slepo svojemu naravnemu nagonu brez vsakega ozira, brez vsake sramežljivosti. Saj na takem plesu ni možno biti sramežljivim. In nekatere vrste, nekateri načini plesanja

¹⁾ Kaj je ples za Marijine hčere in sestre, naj jim povedo njih voditelji.

— — niso drugo kot prostovoljno in sramotno žrtvovanje sramežljivosti». — Tako govori žena — posvetna, zakopana v posvetne naslade. Da je pa temu res tako, uvidiš lahko iz tega, ker je Sveti Ambrož istega mnenja.¹⁾

* * *

Neka druga **slavna pisateljica**, gospa **Genlis** († 1831) govoreč o plesu se obrača do starišev tako-le:

Možje, očetje, kako morete dovoliti, da se vaše soproge (žene), da se vaše hčere, tako spozabijo, da se spuščajo v divje dirjanje in vrtenje slepo in nespametno sledeč pisku in šumu godbe? Kako zamorete dovoljevati ples, ki mori poštenje in nedolžnost? In ko bi žene in hčere ostale res nedolžne, kako se upate dati jih v naročje plesavcev — razuzdancev (kajti na plesu ni možno tako lahko odreči plesa tudi manj vrednemu, manj poštenemu plesavcu). Oh ko bi se žene in hčere skrile v kak kot, da bi jih nihče ne videl, kako bi vstrepetale s

¹⁾ Quid ibi verecundiae esse potest, ubi saltatur?

studom nad pogovori, katere imajo — oni, s katerimi zaupno na prsih sloneč plešejo. Izogibale bi se jih kot gadov, kot strupenih modrasov. Edino, če so že pokvarjene, umevam, zakaj s takimi rade plešejo. Možje, očetje pozor.¹⁾

* * *

Znani romanopisec Balzac je najstrožje obsodil ples. Slikal ga je v takih barvah, da so vsi kar obstali. Povedal je, kako nevarren je, kako nespodoben za vsakega, posebno pa še za mladino. Vsega ne moremo napisati tu, vendar hočemo omeniti le konec njegovega pisma. Na koncu resno opominja :

«**Matere**, ki puščate, da Vaše nedolžne hčerke plešejo (posebno nekatere vrste plesanja), **možje**, ki dovoljujete, da Vaše mlade, lepe, občutljive žene plešejo na tak način, — prosim Vas, — roko na srce — povejte mi, **ali se vam ni zmešalo?**» O da, ob pa-

¹⁾ En pogled, en poljub, en izraz na plesu lahko namah uniči ne samo mir vesti dotičnih oseb, temveč tudi mir, dobro ime in srečo v celih družinah.

met je vsak, kdor pleše in kdor dovoljuje ples.

* * *

«Oh, le senca resnice je to, kar sem slišal, v pridigi o plesu in kar sem bral o njem», pripoveduje nek strastni plesavec, ki se je še o pravem času spreobrnil na pravo pot. «Oh, vse je le senca one resnice, katero sem sam, žal doživel, slišal, videl, okusil, izkusil — — — — Mnogo sem sam plesal — — — — plesal leta in leta... Oh, bil sem zraven posod — — — — pri tem — — — — pri onem. — — — — Videl sem mnogo — — — — Bil sem večkrat priča, očividec — — — — večkrat krivec — — — — sokrivec — — — — Oh, da bi se potopile one noči, ko sem plesal, v globočino morja! Oh, ko bi bile pozabljene za vselej — — — —. Kako bo na sodnji dan, ko se objavijo vsi grehi teh noči (za časa plesa) — — — — Strah in groza bo obšla marsikakega plesavca, ko bo videl na sodnji dan (on in hkratu ves svet) velikansko število grdih misli — — — — nespodobnih besed — — — — nečistih želj — nesramnih pogle-

dov — — — Judeževih poljubov in objemov in prostosti — — — —, vse, kar se je zgodilo na plesu le v **enem** večeru, v **eni noči** — — — — in pri vsem se ni nihče spodtikal nad tem — — — — Vsi so bili zaslepljeni, vsi so mislili (in tudi on), da je to spodobno — — dovoljeno, pošteno itd. Oh — — Oh! — —

Nihče se ni spodtikal. Vsi so mislili, da se to sme, da se to mora dovoliti.

Kako bodo osupnili *krčmarji*, ki so prirejali ples radi dobičkarije, ki so fante nagovarjali, naj se ne dado strašiti od župnika! Koliko grehov se je storilo na tleh, v hiši krčmarjev! — Kako se bodo zavzeli *županje in vaški svetovavci*, ki bi bili ples lahko zabranili — pa ga niso iz ozira do ljudi, iz strahu, iz hudobije itd. — Kako se bodo prestrašili *stariši in gospodarji*, ko bodo morali dajati odgovor za vse grehe, katere so storili vsled njihove nemarnosti in popustljivosti — sinovi in hlapci plesavci, hčere in dekletke plesavke. Tedaj bodo spoznali *očetje in matere*, da so imeli predobro mnenje o čednostih in krepostih svojih otrok,

katerim so vse dovolili, češ, saj je pameten, saj se spodobno vede povsod. Resnica sodbe bo govorila drugače. Pokazala bo dejanske grehe, ki so se vršili po plesih — ne da bi se kdo na njih spodtikal. Tudi moji stariši, Bog jim odpusti grehe, so bili predobri — in so me imeli preveč za dobrega, poštenega, spodobnega, ker sem se vedel navidez in na zunaj drugod sicer spodobno.

Toda misli in želje, ki sem jih imel na plesu, me preganjajo noč in dan. Vse, kar sem videl, slišal, doživel — na plesu, vse mi je bilo vedno tako živo pred očmi, kakor da bi se še vedno godilo — in ponavljalo. In to se je vršilo — od plesa do plesa — celih dvanajst let. — O moj Bog, kdo bo preštel vse moje grehe¹⁾ — in vsi so me imeli za poštenega mladeniča.

¹⁾ Pri sv. spovedi pa le malokdo omeni, da je bil (a) na plesu, in če že pove, da je plesal-(a), misli, da je s tem povedano že vse — in tudi popravljeno. Ni res. Moti se hudo. Ples je priložnost, ob kateri in po kateri se je zgodilo nebroj grehov. Povedal si priložnost, zamolčal si grehe. Na vesti imaš božji rop. Popravi ga.

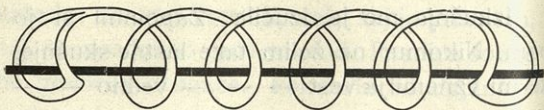
Izkušnja me je izučila. Zapomnil si jo bom. Nikomur ne želim take lastne skušnje, ki mi vznemirja vest — — — vedno — — in povsod.

Svojim otrokom ne bodem nikdar dovolil, da bi šli na plesišče, — v to jamo razbojnikov.

In ko bi ne mogel zabraniti, šel bom pred uhod plesišča in dam se prej od svojih otrok pohoditi, kakor, da bi jim dovolil plesanje».

Tako govori mož, ki je bil svoje dni strasten plesavec. Veruj dragi čitatelj in ljuba čitateljica vsaj njemu.

XI.

Ples na novo začne,
spet par na par se vrti,
le brezparni stoje
ob strani solznih oči.

Da se še bolj prepričamo o vrednosti plesa, pogledajmo, kaj pravijo še druge važne osebe o njem.

Ni dolgo od tega, odkar je nek **imeniten pisatelj** šel gledat ples v dve vasi z namenom, da bi poznal **običaje naroda**. Ko se je teh plesov dovolj nagledal, so ga vprašali, kako mnenje da ima o plesu. Mož je na to odgovoril: «Prosim Vas lepo, nikar me ne silite za odgovor glede tega. Ne morem povedati, kak utis je napravil name ples in težko mi je, da ga označim s pravimi be-

sedami. Preveč bi imel povedati, preveč bi moral govoriti. Prosim pomislite le to, da na plesu še celo prav mlade in male deklice popevajo, skačejo in oči pasejo po moških, kot stare pokvarjenke. Ni-li s tem dovolj povedanega? Jaz vem in poznam za ples le en sam izraz, le eno samo ime, a sramujem se ga izreči».

* * *

«Ali je greh iti na ples?» je prašala neka mlada gospa že osivelega župnika. Ta ji je kratko odgovoril: «*Gospa, to bi prav za prav jaz moral Vas vprašati*». Gospa je na to povabila oči in zardela, odgovorila pa ni ničesar. S tem, da jo je oblila rdečica, — je povedala dovolj, kaj je ples.

* * *

Nek oče (krščanski) je šel gledat ples le iz radovednosti. Ko se je pa vrnil domov, mi je rekel to-le:

«Oh, premalo, vse premalo se proti plesu govori in piše. Ne da se povedati, kar se vse sliši, vidi in občuti na plesu. To je pogansko sramotno delo. Nikdar ne bom dovolil svojim otrokom, da ido na ples.

Oče neke imenitne in visoke družine je šel na ples prav po sili. Njegovi tovariši so ga na to premotili, češ, saj bo na plesu samo **izbrana družba, pošteni ljudje, le olikane osebe**. To je veljalo. Šel je. Pozno po noči je prišel domov. V jutru so ga prišle pozdravit tri nežne in nedolžne hčerke. Prve besede, katere jim je spregovoril so bile te: «Ljubi moji otroci, to noč sem bil na plesu in sicer na plesu, katerega so se udeležili le visoki ljudje, ki veljajo za poštene in, ki branijo poštenje. Toda poprej Vam vsem polomim noge, kot da bi Vam dovolil, da se udeležite sploh kakega plesa. Tudi taki ljudje, ki so to noč bili na plesu, ne poznajo, če so na plesu, ni sramežljivosti, ni spoštljivosti, katero smo drug drugemu dolžni; predrzni in robati so bili tako, da me je sram povedati».

Tako se je izrazil poštenjak iz visoke družbe. Bil je izjema, da je tako govoril, a povedal je resnico. In ta resnica ostane vedno, četudi jo pobijajo drugi njegovi **sovrstniki**, ki so vsled plesa že zaslepljeni in slepijo tudi druge «poštene» ljudi: «češ, na takih

plesih ni nič hudega, nič nespodobnega, kar bi moglo žaliti nedolžno oko ali nepokvarjeno uho». Da, da, — zastonj se opravičuje tudi take plese. Tudi taki plesi imajo v sebi tiste lastnosti, ki ga delajo zanimivega in interesantnega. O ta zanimivost — je zadostevanje nižjih strasti. Pri tem pa imajo zaslepljenci še večjo — prostost, ker — se nihče na plesu ne spodtika in pohujšuje!? Kako sladko je storiti to, kar se sploh ne sme, — če se kedaj (na plesu) sme!? Pride morda prepozno spoznanje in obžalovanje, da se marsikaj tudi na plesu ni smelo storiti, (četi tudi se je to splošno odobravalo), kar se je storilo. Večkrat se ravno na takih salonskih plesih gre še dalje čez meje nravnosti, kakor po vaških plesih. Izobraženci so tudi iz krvi in mesa, kot navadni ljudje, a večkrat vedo še manj o sv. veri in krščanski nravnosti kot reveži. Skušnjave pa imajo mnogokrat še večje olikanci kot priprosti.¹⁾

¹⁾ Seveda imajo tudi milosti, toda vprašanje je, če vedó, kaj je milost in če jo pridno rabijo ter z njo sodelujejo. Nekateri izobraženci si večkrat mislijo, da vsaj toliko vedó kot pridigarji in zato si domnevajo, da jih ne potrebujejo. Posledica temu je — nevera.

Da je temu res tako, nam pričajo osebe iz teh visokih družb, osebe, ki so se do grla nasitile vseh posvetnih naslad in tudi plesov — a so prišle do pravega spoznanja, četudi so drugače mislile, dokler so bile plesu strastno vdane. Ne, ne. Stvar ni pretiravana. Pretiravati je ne morejo tisti, ki imajo lastno, večletno skušnjo o plesu. (Važno je, kar je gori povedal kardinal Bonald).

* * *

Nek **sopro**g iz višjih krogov se je zaupno pogovarjal z menoj pred nekaj leti o tem in onem. Prišla je beseda tudi na ples. Kaj je sodil ta olikanec o plesu? Zapisati hočem le njegove besede:

«Poročen sem že deset let. V teh desetih letih sem dobil mnogo, mnogo povabil na zabavne večere, veselice in posebno na **plese**, (saj vse zabave končujejo navadno s plesom), a nikdar nisem povabila sprejel. Zakaj ne? *Imam krščansko, pobožno in pošteno ženo in bojim se, da bi ona izgubila vse lepe čednosti, ko bi šla na ples. Sam pa tudi ne grem, ker ljubim svojo ženo in*

ne maram zahajati v tiste nevarnosti, ki bi bile pogubonosne tudi zame.

* * *

Umiral je starček sivolašček. Klicali so duhovnika. Bolnik je prejel sv. zakramente z veliko pobožnostjo. Duhovnik se je že hotel odaljiti, a umirajoči mož je prosil s tresočim glasom še za eno besedo.

Kaj je bilo? «Prosim gospod župnik. Vi govorite večkrat proti plesu, prav imate. Toda oprostite, da Vam nekaj rečem: Vi ne poznate **niti polovico grehov**, ki se gode na plesu. Ko bi jih poznali, bi proti plesu mnogo strožje postopali».

* * *

Moške in ženske raznih stanov, razne naobrazbe, raznega mišljenja lahko vprašamo, kako sodijo o plesu, če vemo, da so se ga v mladih letih strastno vdeleževale. Vse nam dado isti odgovor:

«Plesi so nevarni. Škodili so nam. Nihče se jih ne more vdeleževati, ne da bi si ne omadeževal svoje vesti, ne da bi se ne izpostavil nevarnosti greha. Žal nam je, da

smo hodili na ples. Ko bi le bili bolj podučeni, ko bi nas bili stariši obvarovali pred plesom. Oh, — zakaj so nam ga dovolili? Nikdar bi ne bili občutili groznih posledic. Naši otroci ne bodo smeli nikdar na ples, dokler smo mi živi, ker vemo, da bi se na plesu tako lahko izpridili, da bi izgubili nedolžnost, poštenje, pobožnost, čednost.

Iz **raznih** ust — **isti** odgovor. Tak odgovor mora biti resničen.

Nekdo je rekel: *«Ni možno, da bi plesavka ne občutila hudih skušnjav in da bi takih ne povzročila v plesavcu».*

«Neznosen je pogled na ples za nedolžno oko». Tega mnenja so zanesljive osebe, ki so od daleč gledale ples (bodisi vaški ali pa salonski, gledališki).

Godba, ki spremlja ples, se ne zmeni za krščansko nravnost. Iz dobičkarije se *gode*, kakor najbolj ugaja plesavcem in plesavkam. Če je to prav ali ne, tega ne vpraša nihče. Nasprotno. Z veseljem in z navideznim opravičenjem se plesavci in plesavke izgovarjajo:

«Jaz sem pri tem nedolžen», jaz moram plesati tako, kakor zahteva godba, in zato, ker zahteva godba tako, smem in moram tako plesati ne meneč se, če je tako plesanje združljivo z krščansko vestjo. Žalostno je to, a vse se bo maščevalo.

Ni tedaj čudno, če se bojujejo proti plesom krščanski pridigarji. Sv. Pismo, krščansko ustno sporočilo, pa tudi posvetni ljudje, ki poznajo ples iz lastne skušnje.

* * *

Slavni francoski propovednik (pridigar) **Bourdaloue**, ki ima veliko veljavo kot govornik in bogoslovec, pravi o plesu

«**Da je ples pregrešen**, to je nauk svetih cerkvenih očetov, prvih veleumov sveta, nauk, ki velja za vse čase in kraje, za vse stanove in značaje, za vsak razum, za vsako srce. Ples je že po svoji naravi, so poudarjali, pogubljen in radi tega se ga moramo izogibati, ker že njegov značaj zadostuje, da se pogubimo. Nobeno razveseljevanje, naj si bo še tako mikavno, ni vredno, da bi z

njim svojo lastno in edino dušo pogubili na veke.¹⁾

Pobožni **Segneri** († 1694), eden izmed najimenitnejših misijonarjev Italije piše:

«Ni plesa, pri katerem bi se Boga ne žalilo s smrtnimi grehi. Sramežljivost in čistost sta v veliki nevarnosti».²⁾

Mnogo poznan duhovnik **Felix** iz družbe Jezusove opaža: «Kako je možno, da očetje in matere iz ozira do ljudi, svoje nedolžne otroke na ples pošiljajo, kjer spravljajo v nevarnost njihovo nedolžnost. Položaj telesa, zbliževanje, dotikanje, objemanje, drvenje in vrtenje, vse se godi tako, kakor žele razuzdani ljudje, ki tavajo v blatu».

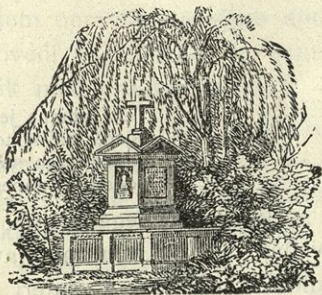
Svet mož, župnik Ars-ki, **Vianney**, je rekel nekega dne:

«Glejte ljudje, ki gredo na ples, puščajo svoje angelje varuhe zunaj pred vrati. Na

¹⁾ Pridiga o posvetnih razveseljevanjih tretjo nedeljo po veliki noči.

²⁾ Saltationes sine crimine non peraguntur. Pudor et castimonia in aperto discrimine versantur (Christianus instructus).

mesto angelja varuha pristopa na plesišču
toliko hudobnih duhov, kolikor ljudi, ki ple-
šejo in plesu sploh prisostvujejo».

XII.

Tam izbrane jedi,
pijače, fin še tobak —
v razpolago stoji, —
bogat saj danes je vsak.

Nismo še končali. Vsega nismo, še daleč ne povedali. Tu pa moramo navesti povedko, zanimivo povedko, v kateri ima že omenjeni **Vianney** zelo važno, da glavno ulogo. V knjigi «**Pobožno berilo za družine in zavode**»¹⁾ 4. letnik števil. 17, str. 136 nahajamo to povedko tako, kakor jo prinašamo tu (v prevodu). Čitatelji in čitateljice, naj vsak za-se stvar presodi.

¹⁾ La bonne lecture pour les familles et les pensionats. II. Casterman, Tournai.

Izdajatelj knjige »Pobožno berilo« navaja razna sredstva, s katerimi si ohranjamo čistost in nedolžnost. Dogodek pa, ki ga tu beremo, je še marsikomu nepoznan.

Oseba, na katero se nanaša dogodek je postala redovnica.

Predno je mladenka N. N. vstopila v samostan, je šla k pobožnemu Vianney-u, da bi pri njem opravila **vesoljno spoved**. Pri sveti spovedi jo je, kakor je sama pravila, spovednik med drugim vprašal:

«Hči moja, ali se še spominjaš nekega plesa, katerega si se udeležila še pred malo časa? Nisi-li videla na plesu nekega **mladeniča**, katerega ni poznal nihče. Ta mladenič pa je bil tako lep, tako krasan, tako imenitno se je obnašal, da je bil skoraj prva oseba, prvi junak plesa?»

«Da, tako je, oče duhovni», mu je odgovorila gospodična.

«Nisi-li Ti želela plesati z njim, in nisi — bila nevošljiva in jezna, ko je rajši drugo dekle klical plesat in Tebe pustil na stran?»

«Res je, oče duhovni».

«Se-li še spominjaš, kako so se pokazala pod njegovimi nogami dva modra ognjena plamena, — in Tebi se je zdelo, kakor da se motiš in varaš — in da so te prikazni krivele Tvoje oči, ki so bile vse zmešane, vse zmešane vsled svetlobe in teme?»

«Prav tako je, oče duhovni».

«Glej, hčerka moja, ta mladenič je bil — sam hudobni duh. Osebe, s katerimi je plesal, so že nekatere pogubljene, druge pa so na potu v pogubljenje. In zakaj neki ni hotel plesati s Teboj? — Vedi. Imela si na sebi škapulir, ki si ga nosila iz pobožnosti do Marije, kot ščit in obrambo».

Marijini otroci! Ni treba, da Vam povem, kako je to razodetje vplivalo na spovedanko — spokornico — plesavko. Vedite pa, kako se mora čisto srce in nedolžno oko varovati vseh nevarnih priložnosti in posebno še prepovedanih razveseljevanj in slabih shodov. Vedite, kako koristno je **častiti Marijo**, kdor hoče ohraniti lepo-belo obleko nedolžnosti!

Učeni, cerkveni dostojanstvenik, **De-champs**, nadškof Mechelnski je napisal dve krasni knjižici, v katerih biča ples. («**Salon-sko mrmranje**» in «**Nasladno življenje**»).

* * *

Bogoslovec učenjak **Gury**, ki je sicer navadno zelo mil tolmač, potrja vendar-le to, kar smo povedali o plesu. Piše namreč:

«Bali in plesi, kakoršni so dandanes splošno v navadi, so zelo nevarni in pohujšljivi, ter mnogo duš spravljajo v zanjke hudobnega duha. V obče se mora ples med obema spoloma, kolikor možno odpraviti, ker ples je, kakor se vrši, skoraj vedno zelo nevaren. Dušni pastirji naj svoje ovčice in spovedanke z vsemi močmi od plesa odvračajo».

* * *

La Croix ¹⁾ učen in pobožen mož, pravi, da je ples **bližnja priložnost** za greh, posebno, če se vrši po noči med mladimi raznega spola, ker vzbuja nečiste misli, želje, kretnje, povzroča grde besede in nespodobna dejanja.

¹⁾ Zv. V. št. 282.

Po nauku važnih in vplivnih bogoslovcev, ki niso niti najmanj na glasu, da so strogi, je ples, kakor se vrši dandanes, skoraj vedno nevaren. Zato imajo prestojniki dolžnost, da ga svojim podložnikom, kolikor le morejo, zabranijo in prepovedô. (Cerkvene odredbe božjih in cerkvenih postav. Iv.).¹⁾

Slavni dominikanec P. Aleksander († 1724) navaja v svoji knjigi (verskih resnic in nra-
nosti) pravila za obrambo nedolžnosti in čistosti.

Osmo pravilo se glasi:

*«Plesi so nevarni čistosti in krščanski nedolžnosti. Zato se jih morajo verniki izogibati. Niti ena dobra knjiga o nra-
vuosti se ne nahaja, kjer bi pisatelj ne omenjal in obsojal plesov, ter pred njimi svaril».*

Vemo sedaj prav dobro, kako sodijo o plesu posvetnjaki, veljaki, učenjaki, vemo, kako sodijo svetniki. Vsi so edini: *Ples je priložnost k nečistemu grehu, preteča nevarnost, poguba nedolžnosti, poguba zakonske*

¹⁾ Décisions théologiques T. I. Lyon.

zvestobe itd. — Vsi morajo proti plesu nastopati, posebno poglavarji, stariši, duhovniki, vzgojitelji itd.

Toda, če komu ni to dovolj, navajamo še glas **učenega zdravnika** francoskega, **Dupaskuier-a**. (Ta je bil ud pariškega vseučilišča za zdravilstvo). Mož priporoča starišem, naj pazijo, da njihove mlade hčerke ne čitajo slabih romanov. Potem pa pravi:

«**Ista velja o plesih**. Mene ne briga nič, da me bo svet imel za prestrogega rigorista. Na plesu se **kršijo postave zdravstvenosti**, in se zelo **zmaja nравnost**. Posebno se to dogaja pri onih mladih osebah, ki ne umevajo še prav ceniti (trezno soditi, prezirati) laskavih **poklonov** in strastnih **pogledov**. Kar naenkrat je «srce ranjeno in prevarjeno», ljubezen je prinesla kali bolezni.

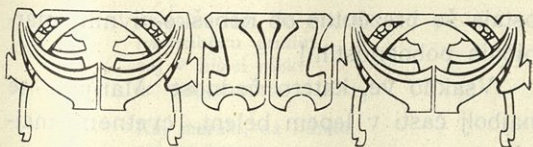
Če kdo misli, da pretiravamo, vedi, da je to zanj (ubožni list) dokaz, da opazuje stvari le površno in plitvo.¹⁾

¹⁾ L' Ami de l'home ou le Medecin. P. 72. Prijatelj človeka ali zdravnik.

S tem naziranjem soglaša nebroj, veliko število drugih ravno tako vplivnih, učenih in poštenih zdravnikov. Zato je smešen vsakdo, ki misli, da je ples za zdravje potrebno vedrilo. Ni res. Motiš se prijatelj, — ali pa si hudoben.

Resnica bode sicer v oči, oči kolje, a je vendar le resnica, ki ima trajno veljavo, tudi če je vsi ne priznavajo. Vsaka šola nekaj stane. Če pa hoče kdo vse sam poskusiti, vse sam doživeti ali pa poskuse delati s svojimi lastnimi otroci, — se bo zakasnil, predno bo srečen.

XIII.

Prezgovorni so vsi —
kadè, jedo in pijo,
prosto — lahko živi
na plesu pa se lepo.

Se celo **poganski** Rimljani so zelo čislali in nad vse spoštovali deviško-nedolžne Vestalke. Če se je kaka zoper to čednost pregrešila, so jo *živo pokopali*, zapeljivca pa so bičali do smrti.

Sveto pismo povišuje «čisti rod» in ga odlikuje na posebne načine. «Čisti rod bo hodil za Jagnjetom in prepeval pesmi, katerih drugi ne bodo umevali».

Kdo more dovolj opevati, popisati, narisati, dopovedati lepoto, milino, vzvišenost in moč *Prečiste Device Marije*! Katero srce

ostaja še brezčutno ob nebeško-divnih šmar-
ničnih pobožnostih !

Vsakdo ve, katero čednost Marijino se
najbolj časti v lepem belem, cvetnem maj-
niku.

Ozrimo se še na **narodne pesmi** (in one,
ki so ponarodéle). Kje je več poezije kakor
v opevanju nedolžnosti. Tu navedemo le ne-
kaj kitic :

«O mila nedolžnost,
kak' sladko živiš,
pri rož' cah minljivih
se tak' veseliš.

Nedolžne ročice
in čisto srce,
te rož' ce so tiste,
ki tebe zlate».

—
«Slišiš po gaju prepevati tam,
tički veseli spet prišli so k nam,
kak' žvrgolijo,
tebe budijo:

«*Lepa nedolžnost le vstan' !*»

—
«Tam v kraju *sama* za-se,
med grmovjem roža rase,
naj le rase, naj le rase,
o presrečna rožica».

—
«Lepo ko angelji
v cvetju *nedolžnosti*
sladko prepeva
slovensko dekle».

«Kaj maram, da nimam
na hribčku gradu,
saj v hišici nizki
še več je miru.

Kaj maram, da nimam
obleke krasne,
lepota je moja
nedolžno srce.

Kaj maram, da nimam
po zimi cvetlic,
da cvete le meni
nedolžnost iz lic.

—

Rožic ne bom trgala,
da bi vence spletala,
mirno, svobodno, ljubo,
po planin'cah naj cveto.

Ako bi jo trgala,
rožica bi umirala,
glavico pobesila,
solnce ne bi včakala.

Tudi jaz sem rožica
v božji vrtec vsajena.
Skrivam se zdaj tu, zdaj tam,
trgati se na dam.

Rožic ne bom trgala,
srca so nedolžnega.
Naj z menoj še vživajo,
mir, ljubezen, svobodo.

—

«Bom na pare vložena
belo bom oblečena —
venček pa bo lep zelen
men' na glavo položen.

Večkrat poznamo vrednost in lepoto kake stvari še-le tedaj, ko je več nimamo. Otožno — milo povelečujejo nedolžnost te-le kitice:

«V časih je res lušno b'lo :
So ptički peli prav lepo,
so rož'ce cve'le prav lepo,
vse je veselo b'lo.

Kob'vé, dekleta vedle to,
kaj v dolgi, dolgi večnost' bo,
bi *venčke* privar'vale,
ž njim v večnost rajžale.

—
«Ko bi rož'ca modra bila,
slanca bi te ne umorila,
o zakaj se nisi skrila,
ti nesrečna rožica».

—
Travniki so že zeleni,
rožice so razcvetele.
Sem jih trgala,
v vence spletala,
dokler sem nedolžna b'la.

Dokler sem nedolžna bila,
lepe gvante sem nosila,
zdaj pa v skrinj' trohne,
nič ne maram več zanje.

—
«Ko ptičica sem pevala,
sem sladke sanje sanjala.
Oh zdaj pa nikdar,
nikdar več.
Veselj je preč,
je preč».

Z nedolžnostjo izgine lepota, izgine mir, izgine zadovoljnost, izgine prava ljubezen.

Vse se da poprej popraviti kot izgubljena nedolžnost.

Zapeljano zaročenko večkrat ženin zapusti, tudi če ji je prisegal zvestobo. Tudi pri sv. krstu je bil prisegel Bogu zvestobo. Ni je držal. Tudi tebi je morda ne bo.

Bog lahko pokliče nevesto ali pa ženina ali pa morebiti oba v večnost še pred poroko.

Toda tudi za slučaj, da res dočakata poroko, kaka je ta poroka? Taka nevesta je blede, potrta, pobita. Bela obleka, venec, šopki — vse to jo bolj boli kot veseli. Ko pride trenutek, da odgovori duhovniku v navzočnosti prič svoj «da», se večkrat strese, zaihti in mnogokrat glasno zajoče čuteč prekletstvo omadeževane nedolžnosti. Morda jo muči še misel, da se «on» ni niti dobro spovedal, lahko, da se tudi ona sama ni.

Marsikaka bi raji pred poroko umrla, kot omadeževana stopila pred oltar. Navdajajo jo misli, zakaj se ni bolj branila! Saj bi morala raji življenje žrtvovati kot svoje pošte-

nje. Saj bi ne imela greha, ko bi v trenutku napada za lastno samoobrambo tudi njega bila slučajno ranila ali še celo umorila! Saj bi bilo bolje, da bi bila ostala vedno prosta. Saj bi bilo bolje, ko bi ne imela nikakih ozirov.

Predporočno slabo življenje se večkrat maščuje skozi vse življenje — da tudi v večnosti. Trpinči jo vest, ker je dala slab vzgled. Ko bi vsa dekleta ostala stanovitna, bi se tudi fantje lažje poboljšali. Večkrat je nespametno upanje neveste, da bo pozneje moža spreobrnila. Če nisi mogla zaročenca od greha odvrniti, še manj bodeš moža.

Naj nihče ne misli, da občuti posledice greha le dekle, tudi zapeljivec grozno trpi.

Toda o tem dovolj. Blagor nedolžni mladini. Da se bo pa ta angeljska čednost blestela v pravi luči, se ji mora pridružiti še *ponižnosti*.

Kdor zaničuje nesrečno dekle in mu očita sramoto, večkrat pade še hujše. «Kdor stoji naj gleda, da ne pade».

Sedaj pa še tolažilno besedo onim, ki je potrebujejo. «Radovoljno prenašajte svoje

gorje in vedite, da lahko vse popravite v dobri, pogosti spovedi. Bog ne želi smrti grešnika. Vaši grehi postanejo beli kot sneg in bili bi rdeči kot škrlat, če se spokorite. Za prave spokornice in spokornike ne bo na sodnji dan nikake sramote. Koliko svetnikov je v nebesih, ki so se v pravem času spreobrnili iz najhujših pregreh!

Do sedaj smo premišljevali in dokazovali, kako nevaren je ples za sv. **čistost in nedolžnost**.¹⁾ Povedali smo, da je na plesu nevarnost za neporočene in poročene. Toda ni samo ta lepa čednost krščanska v veliki nevarnosti, temveč **tudi mnogo drugih**. Ko bi ne bili še dovolj prepričani o škodi, katero povzroča ples, pogledjmo поблиže tudi druge zle posledice plesa.²⁾

¹⁾ Radi grehov zoper to čednost v prvi vrsti *a)* je bil vesoljni *potop*, *b)* je prišlo *žveplo in ogenj* na mesti Sodoma in Gomora, kjer je sedaj *mrtvo morje*, *c)* je največ *božjih ropov*, *č)* je največ *nevere*, *d)* je največ *strahu pred spovedjo*, *e)* je največ *pogubljenih v peklu*, *f)* je *Jezus* največ sramote in muk *pretrpel*, *g)* največ *trpe umirajoči*, *h)* se ljudje največ *skrivajo*,

²⁾ Ker je vsak ples navadno prepojen z *alkoholom*, je radi tega tudi sokriv na *vseh žalostnih posledicah opojnih pijač*. Krčma in ples se podpirata v najgrših dejanjih. (Pogoji, preklinjevanje, bolezni itd. itd.)

Najpoprej moramo dobro vedeti, da je ples **potrata in zloraba časa**, katerega zahtevajo naše

I. **verske dolžnosti** (molitev, sv. maša, pridiga, blagoslov itd.)

II. **stanovske dolžnosti** (delo, skrb, pozor, počitek, zdravje).

Čas je **dar** božji, in vsakdo bo moral dati strog odgovor, kako je ta dar rabil (ali pa ga zlorabil). Zato je čas — **cena** Pre-svete krvi Jezusove. Čas je neprecenljiv **z****klad**, ker si z njim pridobimo največi za-

i) bodo bili nespokorjeni ljudje na sodnji dan najbolj *osramočeni*, j) *Sv. Bernard* piše: Kadar človek greši v napuhu, je človek podoben *angeljem*, ki so grešili z napuhom, tedaj le v duhu; — kadar si človek nabira in želi krivičnega bogatstva, greši kot *človek* (angelji zase niso poznali tega greha); — kadar pa greši človek proti čistosti, greši kot živina; k) *Sv. Pavel* pravi, o takem grehu, naj se med kristjani *niti ne imenuje*. «Taki ljudje ne bodo videli nebeškega kraljestva». — «Mi smo tempelj sv. Duha». l) «Blagor tistim, ki so čistega srca, ker Boga bodo gledali». (Gorje tistim, ki niso — — — — — ker ne bodo Boga gledali). m) Svarilni vzgledi α) nedolžni David, β) modri Salomon, γ) močni Samson, δ) uničeni Benjaminov rod, ε) žalostni konec 24 tisoč Izraelcev v puščavi, η) odpadniki od sv. vere — vzrok grdi greh (tudi napuh) a ne versko prepričanje. n) Koliko ljudi je v bolnišnicah, norišnicah, sirotišnicah, v ječah itd. radi teh grehov, o) Koliko je nesrečnih zakonov — radi teh grehov!

klad — Boga samega, največjo srečo in to na veke.

Opazujmo mlado dekle, ki se napravlja na ples. **Priprave** za na ples trajajo navadno po več dni in povzročajo veliko **raztrese-nost** za vsako resno opravilo, posebno pa **zanemarjenje verskih in stanovskih dolž-nosti**. Večkrat se opravlja te dolžnosti le površno, ali pa se jih popolnoma opušča.

Na dan plesa se žrtvujejo cele ure za lišpanje telesa, za obleko, šopke, okraske itd.

— Če je ples ob **nedeljah in praznikih** (kar Ženin, ki ne spoštuje svoje zaročenke, ne bo niti kot mož spoštoval svoje žene. — Noben mladenič ne poroči navadno svoje žrtve — iz ljubezni, ampak po-največ le iz strahu in obupa. —

Prazen je izgovor, „saj se bova poročila“. Še ta trenutek — lahko umreš — ti — on, oba. Sv. Cerkev odreka nezakonskim materam poročni blagoslov.

Rajši ostani vedno neomožena, kot da omadeže-vana stopiš pred oltar. Kako bodeš prenašala (če še res dočakaš dan poroke) vedno bivanje s tatom svoje nedolžnosti, z roparjem svojega devišтва, z zastrup-ljivcem svojih otrok (kakoršen oče, tak sin).

Ne reci: «Iz velike ljubezni sva grešila», temveč iz živinske strasti. Grešna ljubezen ni prava ljubezen.

Prava ljubezen mora biti nedolžna, čista, spošt-ljiva.

Ne tolaži se: «Skupaj sva grešila, skupaj se bova pokorila v zakonu. Ne misliš pa, da se tudi v zakonu ž njim skupaj lahko pogubiš. — Varuj se hinavca, ki

je pač navadno), se **vkra**de Bogu mnogo **ur**, v katerih bi se moralo iti k službi božji, v katerih bi se moralo moliti, poslušati besedo božjo, prejemati sv. zakramente itd. Kak bo odgovor — krasti Bogu čas, ki je namenjen za naše posvečenje in zveličanje. ki je stalo Presveto kri Jezusovo!

Ta zloraba časa je onečaščenje, je božji **rop**. Ko bi pa bil ples ob delavnikih, jemlje plesavcu in posebno plesavki mnogo zlatega časa, ki je namenjen za delo, za vršenje stanovskih dolžnosti, za počitek itd.

se hlini, da želi nedolžne neveste in se hoče o tem z grehom prepričati. — *p*) Koliko solz, koliko sramote, koliko revščine povzročajo ti grehi! — *r*) Koliko obupa, koliko detomorov, koliko samoumorov radi grdih grehov. — *s*) Ljudje s temi grehi so brez poleta, brez idealov. — *š*) Vsled teh grehov *razum* otemni, da ne vidi še tako jasne resnice, *srce* pa otrpne, da ne najde brez posebne milosti božje — vanj pristopa ni spovednikova, ni pridigarjeva beseda, niti svarilo angelja varha, niti opomin starišev (ki prerano ležejo v grob radi grdega življenja otrok. — *t*) Ker največ ljudi ne gre k sv. spovedi radi takih grehov, še težje taki ljudje kličejo duhovnika ob smrtni uri. In še tedaj je nevarnost, da ta greh zamolče. *u*) Koliko divjih zakonov se nahaja posebno pa mestih, — in ta nesrečna bitja mislijo, da žive pošteno! *v*) Kolika sramota za človeško družbo je Trgovina z dekleti, umazane knjige in slabi časopisi, nedostojne podobe in slike (kipi), nenravne predstave v gledališčih, kinematografih, nespodobna noša,

Toda ne samo to. Ni zadosti, da se zanemarja verske in stanovske dolžnost s **pripravo** na ples, s plesom samim, temveč **zanemarja** se jih tudi **po** plesu, ker je človek po plesu tako izmučen, tako **truden**, tako slaboten, tako razstresen, tako — le recimo — **omadeževan**, da vsaj nekaj dni po njem ne more vestno opravljati ne svojih verskih in ne stanovskih dolžnosti.

Mar ni res tako? Povej mi dragi plesavec, ljuba plesavka, kako Ti je bilo, ko si se vzbudila iz mučnega spanja po plesu?

— in vsi satansko-umetniški proizvodi raznih strok v najzanimivejših ameriksanskih, francoskih, angleških novostih. — Posebno židovske tvrdke in založbe zlorablajo človeške slabosti, da širijo na tem svetu svoje denarno kraljestvo. — *z)* *Leki* proti grdim grehom so. *α)* izogibaj se priložnosti (kraja, osebe, berila, opravila, gledališča, **plesa**). *β)* Pogostoma spoveduj se pri stalnem spovedniku — in poslušaj ga. *γ)* Čez prejšnje življenje (po nasvetu dušnega voditelja) vesoljno spoved — v naprej pa veliko zaupanje v usmiljenje božje. *δ)* Česčenje Matere Božje, Sv. Jožefa, Sv. Alojzija, Sv. Stanislaja, svojega patrona, angelja varha itd. *ε)* Molitve, delo, post (ne preveč!). *η)* Misel na pričujočnost božjo in na štiri poslednje reči. — *ž)* Po nesrečnem padcu *hitro* vstani. Ne reci: «Kadar sem že enkrat padla (padel), je vse eno, ali vsaj ni tako hudo, če se zopet pregrešim». Teci po *prvem* padcu *takoj* k sv. spovedi. Po drugem padcu boš morebiti že na sodbi in ne bo več časa za sv. spoved. Kakor ni vse eno.

Si-li bil, ali si-li bila sposobna za svoje **verske** dolžnosti in za svoje **stanovske** dolžnosti? Kje je po plesu veselje za **molitev**, **sv. zakramente**, **službo božjo**, kje je veselje za delo, kje spoštovanje do starišev in predstojnikov? Otožna, čmerna, jezna je plesavka, ker ima nemirno vest in utrujeno telo — in zdi se ji, kakor da bi bil kdo drugi kriv tega.

Kje ste Vi vsi, ki pravite, da je ples poštena zabava in spodobno vedrilo? Vsaka nedolžna zabava, vsako pošteno vedrilo nas mora še bolj **vsposablјati za verske in stanovske dolžnosti**, ako ne stori tega, ni

le enkrat izvršiti umor ali pa večkrat, tako tudi ni vse eno enkrat ali večkrat grešiti zoper šesto zapoved božjo.

Ne zamolčuj okoliščin, ki greh povečajo ali pa ga spremenjajo. Lahko je pri tem grehu okoliščina taka, da postane greh zadržan škofu ali morebiti celo papežu.

Vsako osebo, ki je nevarna poštenju bližnjega, je treba *tožiti* predstojnikom in bližnjega pred njo svariti. Če kak zapeljivec radi tega n. pr. službo izgubi, je bolje, kakor da bi naprej moril nedolžnost (tudi pri drugih).

Stariši, vzgojiteljice, pestunje ne opravičujte v tej zadevi malih otrok, češ, da ne razumejo še nespodobnosti.

prava nedolžna zabava, ampak le **trud in napor**, toda ne tak trud in napor, s katerim si služimo vsakdanji kruh, po katerem imamo mirno vest in prijetno zadoščenje. Ne, ne. Ples je prostovoljni napor brez sadu, a z obilno dušno in telesno škodo! Pozno v noč se ljudje vračajo s plesišča. Doma so pobožni a predobri stariši morda molili za neubogljive otroke in bili v skrbah, da se jim ne pripeti na plesu nič žalega — morda še spali niso — in sedaj prihajajo domov plesavci in plesavke — in se vržejo na svoje ležišče pijani, zaspani, utrujeni, na duši in telesu ranjeni. Kje je **večerna molitev**? **Vest se obudi**, in jasno govori: *«Ni bilo dovoljeno, ni bilo spodobno to, kar se je zgodilo na plesu»*.

In ravno tisti hudobni duh, ki je poprej na plesu vzel sramežljivost, jo sedaj vrača — in zato že **grize črv vesti**. Domišljija je omadeževana — in spolzli nesrečni spomini se vpletajo tudi v spanje, v **sanje** in omadežujejo večkrat tudi telo.

Že precej, ko konča ples, in posebno še dan potem po prvem snu se vest maščuje:

in peče plesavce. In kaj store ti ljudje? Hitijo-li morda k sv. **spovedi**, da tam vest **umirijo**? Ni veselja za to. Navadno se že pripravljajo na **druge plese** ali pa na **grešna znanja**. Čas hiti. Vest se skuša po sili zatreti. Mnogo grehov zbeži iz spomina. Pride čas za sv. spoved — in plesavec ali plesavka kleči pri spovednici in — **neve kaj povedati**. V par minutah pove vse, vse — — — — in *«drugega se ne spominja več»*, ter začne pripovedovati to, kar ni storil, kar ni storila. Dobi sv. odvezo in gre zopet na stare navade. Vprašanje pa je, ali je bila ta spoved tudi pri Bogu veljavna? Vprašanje je, ali je Bog spovednikovo odvezo potrdil — ali pa ne? Če je kdo rad plesal, mora ples opustiti in — se večkrat spovedovati.

* * *

Draga mladina slovenska! Ljuba dekleta, dragi mladeniči! Koliko **noči** ste žrtvovale in žrtvovali za ples! Kdo od vas, bi me poslušal, ko bi Vas povabil na češčenje Presvetega Rešnjega Telesa za **toliko časa, kolikor** ste ga potratili za ples? Kdo od vas

bi premišljeval verske resnice in čital pobožne knjige toliko časa, kolikor je bil na plesu? Kdo od Vas bi čul in pazil pri postelji svoje **bolne matere** ali očeta, brata ali sestre, prijatelja ali prijateljice toliko časa, kolikor je bil na plesu? Kdo bi se pripravljaj toliko časa na sv. zakramente, da, na pot v večnost?

Še eno misel!

Kdo od Vas bi **mogel vso pripravo** na ples, ples **sam, Bogu darovati**, kdo bi **smel** vse to Bogu darovati, kdo bi se **upal** to storiti?

In vendar **vemo**, da človek Bogu **lahko** **pošteno razvedrilo daruje**.

Prav lahko in z zasluženjem darujemo Bogu svoje delo, počitek, sprehod, pošteno igro, pošteno zabavo itd. A **nikomur** ni prišlo na um, da bi se upal prostovoljen **ples naravnost Bogu darovati**. Z vsemi umetnostmi olišpan in ozaljšan, na ples pripravljen strastno sledeč onim plesnim mikom, katere smo dovolj označili, — bi se pač nihče ne predrznil moliti:

«O moj Bog, poglej, jaz grem na ples. katerega bi se lahko izognil in katerega bi se moral izogniti, ker vem, da je nevaren moji nedolžnosti, ker vem, da mi bo dušno in telesno škodil, a jaz grem vendar-le na ples, ker hočem zadostiti svojim strastem, ker cenim več človeške ozire kot Tvoje postave. Vem, da prelamljam s tem krstne obljube, vem da skrunim krščanski svoj značaj — a grem na ples — in se bom vso noč razveseljeval na pregrešnih stvareh — da Tebe žalim, da bližnjega pohujšam in sebe pogubim. — Kdo bi se mogel predrzniti, izustiti: *«Sprejmi vse to v prijeten dar»*. Nihče! Nihče! In ko bi kdo bil res tako pokvarjen, bi se sam sebe pravično obsodil.¹⁾

In kdo bo še dejal, da je ples poštena stvar ali vsaj indiferentna, t. j. ne slaba, ne dobra? Ko bi bila taka, bi z dobrim namenom in darovanjem postala zasluživna. — Nihče pa ne more posvetiti tega, kar je po svoji naravi, po svojem značaju že slabo.

¹⁾ Iz tvojih ust (besed) te sodim (obsojam). Luk. XIX. 22.

Mladenič, če telovadiš, če se sprehajaš, če pošteno in ob pravem času igraš, če prepevaš lepe (tudi narodne) pesmi — vse, vse lahko Bogu daruješ in si s tem množiš zasluge za večnost. Smeš si pa po navadnem — kaj dobrega zaslužiti za večnost s plesom? Ne.

Mladenka, smeš Ti reči, da po plesu, bo venec Tvoj imel na sodnjem dnevu lepše cvetlice, kot jih bo imel oni venec Tvoje prijateljice, katera ni šla nikdar na ples? Kaj storiti? Plesi so — na Tvojem vencu gnili listi, gnili cveti, ki nimajo ne lepote, ne vonja. Izderi jih s tem, da se plesu za vselej odpoveš in — grehe, ki si jih na plesu storila skesano spoveš in se zanje spokoriš.

* * *

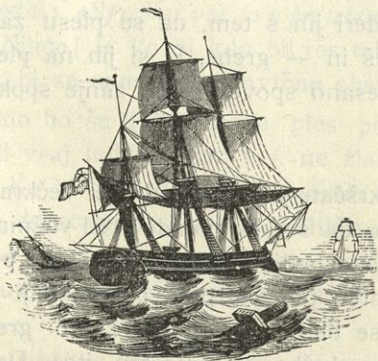
V krščanskih družinah je večkrat lepa navada, da se otroci dado pred važnimi podjetji blagoslavljeni od starišev, tako pred zakrko, pred poroko, pred potovanjem itd. — Dado se blagoslavljeni hčere, ko gredo od doma v službo, v samostan itd. Dado so blagoslavljeni sinovi, ko odhajajo v šole, v

službe, v vojake itd. Dado se otroci blagoslavljeni, predno gredo spat.

Toda, **kdo** se je dal že **blagosloviti pred plesom**, da bi se ga mogel bolj strastno navžiti?!

Kar je nekrščansko, protiversko, nespodobno, slabo, — to ne pozna blagoslova božjega. Vsi krščanski stariši imajo pač toliko pameti, toliko smisla, toliko čuta, toliko srca, da se proti temu ne pregreše.

Sodimo potem, kaj je ples!

XIV.

Gine npravni ves čut —
in mnogo ples dovoli —
zmanjka krepkih perot,
zató «slabost» obleži.

Nečimernost in — ples. Nikjer nima človek večje želje, da se ga vidi, da se ga občuduje, da se ga hvali (njega in vse, kar je na njem), da se ga išče, da se po njem hrepeni, da se mu da prednost pred drugimi, da se mu zavida itd., kakor ravno — na plesu! — Priprosta kmetica in mestna gospodična želi ravno na plesu, da gleda vse nanjo. Kako se lišpa, lepotiči, se klanja, se milo ozira, se nežno vede, in povečuje z umetnostjo vse, kar že po naravi

vleče in mika k nji. Nikjer bi se ne upala **tako** nastopati, kakor na plesu. Obleka njena, vedenje njeno, pogledi in kretnje so čisto vse **drugačne v cerkvi** in v drugih navadnih družbah kot — na plesu. Za ples veljajo torej posebna **pravila**, tudi če nasprotujejo krščanski nramnosti!? Tako n. pr. je obleka lahka večkrat prozorna, posvetna, čutna, stisnjena, zapeljiva, če je treba kratka ali pa dolga kot omelo, sploh mora biti taka, da obrača nase pozornost, da pase oči, da služi radovednosti.

Kake misli roje dekletu po glavi in kaka čustva ji vstajajo v srcu, ko se **pripravlja** na ples pred ogledalom, ko je **na plesu** in ko se vrača **po plesu** domov!

Pred plesom želja: vsem dopadati, vse prekositi.

Med plesom: skrb, da bi morda ne bila vsem všeč, strah, da bi jo kaka druga ne prekosila.

Po plesu: pijano zadoščenje, če so se na plesu vsi zanjo trgali, — *in jeza, srd, zavist, žalost* — *in obup*, če so jo prezirali, če je niso uvaževali, če so druge bile lepše,

ljubeznivejše itd. Oh, kako jo boli, če so se ji smejali.¹⁾

* * *

Kaj naj rečemo o **potrati denarja**, o gmotni škodi radi plesa? Vsega ne moremo in ne smemo napisati, omeniti hočemo le nekaj.

Na vaških plesih. Pogledjmo v družino priprostega kmeta, ki ima šestorico otrok. Recimo, da je **le ena** zrela za ples. Kaj se dogaja? Oče in mati se morata truditi — in pomanjkanja trpeti — vseh drugih pet otrok pa mora stradati, samo da se več prihrani za starejšo hčer, plesavko, ker je treba — mnogo — mnogo denarja. Ta trud, ta skrb, to varčevanje, to **traja tedne in tedne, da mesece in mesece pred plesom? Zakaj?** Plesavka mora imeti lepo obleko (gornjo in spodnjo), mora imeti lepe čeveljčke, lepe robce, lepe uhane, lepe pase. To ni dovolj, mora imeti tudi denar za ples (ker vplača ponekod tudi vstopnino za ples in sicer do deset kron), denar za krčmo, denar za vse, denar za kupovati kake čenčerije, denar, da

¹⁾ Ljubosumnost cvete na plesih.

pokaže, da ni toliko uboga, ker na plesu se vsaka najbolj sramuje biti siromašna.

Če se vsa družina **radovoljno** žrtvuje za **hčer plesavko**, trpi radovoljno pred plesom, med plesom in po plesu. Če pa se družina **plesavki protivi** in ji noče pomagati, si hči pomaga s **sleparijo**. Skrivaj prodaja, kar najde doma — in zbira denar. Če nima kaj prodati, pa gre na delo, gre v službo, tudi če je dovolj dela doma — in tam si zasluži za ples. Družina pa trpi, ker pogreša delavke, — in ker ji ta od zaslužka nič ne da.

Koliko kletvin, koliko jeze, koliko greha, koliko pekla, koliko solz, koliko škode še pred plesom ima — vsa družina. In sedaj pride dan plesa. Plesavka rada **prikriva domače prepire**, žalost, **revščino** — in je po sili vesela, razuzdano vesela. Kakor kraljica gre na ples. Rumeni čeveljčki ji krijejo krepke noge, ki hodijo večkrat bose. Čeveljčki, čeveljčki in — oče ima čevelj razklan in vezan z beko, prsti pa vprašajo jesti skozi raztrgane nogovice in odprt podplat. Lepo svilen krilo, svilen robec, zlate uhane, zlat

prstan — zlate verižice, vse jo povzdiguje — in njen bratec nosi suknjico in hlačice, katere sta nosila starejša brata po vrsti eden za drugim že nekaj let. Toliko krp ima na sebi obleka, da se ne ve, kakega sukna je bila prvotno. — In srednji brat ima za silo suknjico, ki ni nič drugega kot materina jopica (paletot). Uboga mati, sinček se ji smili — in zato mu priredi svojo obleko. Če se jo bliže opazuje se vsakdo prepriča, da je — ženska obleka. No, saj res, da morajo stariši trpeti za svoje otroke, da pa trpe radi plesa, to pa je odveč.

Ples je jama, ki žre grozno mnogo denarja.

Kaj pa je po mestih, v gledališčih in sobanah. ¹⁾

Na kratko omenjam, da bi se mnogo lačnih nasitilo, da bi se mnogo raztrganih podobno obleklo, da bi mnogo revežev dobilo streho, da bi mnogo bolnikov ozdravilo, da bi se mnogo dijakov izšolalo, da bi se mnogo šol in mnogo cerkva sezidalo, da bi se mnogo

¹⁾ Dum superbit impius, incenditur pauper. Ps. X. 2.

knjig nakupilo, da bi se ustanovilo mnogo potrebnih zavodov, da bi se vzdrževalo mnogo dobrih časopisov — da bi vsa človeška družba bila na koristi, ko bi se prihranilo za te namene ves oni denar, katerega se potrosi za ples.

Koristi prihranjenega denarja bi bile trajne in splošne, vsled plesa pa je trajna škoda.

Tu moramo povdarjati, da so ljudje, ki so po gosposko oblečeni večkrat še večji reveži, kot oni, ki imajo navadno kmetsko obleko. Ples pa zahteva tudi od navidezno gosposkih ljudi, gosposke žrtve.

Ni davno od tega, ko se je neka družba, ki je priredila ples, hvalila s tem, da je bila zelo bistrournna, ko je določila za ples prve dni meseca, češ, uradniki (in drugi) so ravno kar potegnili denar, zato bo dosti dobička. In res je bilo dobička. Družine pa so morda zadnjega pol meseca stradale, zato, ker je šlo toliko denarja, ki je bil ravno pri rokah — za ples. Od ene strani velika zloba in izkoriščanje človeških slabosti, od druge strani pa velikanska lahkomiselnost in kratkovidnost.

Kaj naj rečemo o **blagih namenih**, za katere gre čisti dobiček plesa? Ti blagi nameni so puhle in prazne besede. Namen je 1) **dobičkarija posameznikov**, ki ples prirejajo.

Namen je 2) da se človeka tem lažje spravi na ples, češ, gre se za «sveto stvar».

Namen je 3) da se lahko pošilja povabilo za ples na take osebe, ki sicer po stanu ne *smejo plesati*.

Namen plesa je 4) da se večkrat o *pre-povedanih časih* sme pod takimi «blagimi nameni plesati.

Namen je 5) ljudi *slepariti* s «poštenimi nameni» in jih uverjati o poštenosti plesa.

Namen 6) vedno isti *uživanja* nasladnega (če tudi ne vedno spodobnega) veselja, kajti **razloček med čistim dobičkom, ki gre za blag namen in čistim potroškom, ki gre za uživanje, je pač velik.**

Ko bi vsi oni, ki se navdušujejo za «**blage namene**» takih plesov, žrtvovali vse svote, ki jih potrosijo za svoje **neblage namene** vsed plesa (obleka, lišp, pijača, sladčice, kadenje, kočije itd. itd.), bi brez plesa «blagi

nameni» imeli mnogo več božjega blagoslova. ¹⁾

* * *

Tupatam se dobi kak človek, kateri brani ples tudi tako-le: «**Meni se smilijo godci**» ²⁾ in vsi tisti, ki po svojem stanu iščejo svoj vsakdanji kruh v tem, da *prirejajo* plese, ali pa izdelujejo priprave za plese, ali pa sploh kaj zaslužijo povodom plesa.

Na kratko odgovarjam:

Mnogo je tudi drugih načinov, da pridejo taki ljudje do kruha. Ko bi plesavci jenjali plesati in bi dajali godcem to, kar so jim dajali poprej, bi gotovo obojni bolje stali. Kdo pa te sili, vstvarjati potrebe (plesu) in potem skrbeti zanje (z godci)?

¹⁾ Naravnost izzivalno pa je, če se priporoča blage namene po listih pod naslovom «Ciril-Medodijev ples». Tako se sramoti slovanska apostola — in se božji blagoslov odbija od blagih namenov. Ravno tako nespametno (in grešno) je če pobožne bratovščine prirejajo plese na blage namene. Ne šalimo se s svetimi rečmi. Tudi takozvani stánovski plesi n. pr. podčastnikov — (še celo dijakov!) niso nič prida. O katoliških društvih niti ne govorimo. «Narodni ples» je narodova poguba.

²⁾ Godci naj se omeje na godbo brez plesa.

Poznate-li one ljudi, ki so vsega siti in ne vedo, kako bi si z umetnostjo vstvarili lačnost, da bi mogli še jesti? Taki ljudje kupujejo brez potrebe razdražljive snovi, katere jih usposabljaajo za novo uživanje tudi brez potrebe pripravljene nove preobilne hrane.

XV.

Kakor slana mori
povsod lepoto cvetlic,
isto pravijo vsi,
je ples poštenju devic.

Ples se protivi vsaki pobožnosti.

Sv. Frančišek Saleški pravi: *«Plesi podé duh pobožnosti, slabé ljubezen in moč volje ter povzročajo v duši na tisoče slabih nagonov.»*

Nobena pobožna mladenka ne ljubi plesa, in noben mladenič, ki ljubi Boga, se za ples ne navdušuje. *Ples je navskriž z duhom in značajem krščanstva.*

Imenitni pridigar Souaillard nas uči:

Duh krščanstva je duh molitve, duh zatajevanja samega sebe, duh pokore.

Duh krščanstva ni nič drugega kot: Jezus na sodbi pred **Pilatom**; Jezus na križevem **potu do Golgote**; Jezus na **križu**.

Ples pa je ravno **nasprotnega** značaja: zmaga čutnosti.

Ste-li vi učenci Jezusovi, če ga po plesih žalite z grehi, radi katerih je bil osramočen z belo obleko in s škrlatno obleko, radi katerih je bil žalosten do smrti, radi katerih je potil krvavi pot, bil bičan, s trnjem venčan, je nosil težek križ — in na posled bil križan. Ali se ne ponavlja baš po plesih z grehi križanje Gospodovo?

Nevošljivost raste na plesu, če je kdo bolj uvaževan kot drugi. — **Nečistost** se hrani na plesu. — **Lenoba** se seje na plesu.

Kdo bi se upal stopiti vštric Jezusa trpečega — v plesni opravi, v plesnem lišpu?

Kristjani, ali se ne spominjate več na **krstne obljube**: 1) **Odpovem se hudemu duhu**, 2) **njegovim delom** in 3) **njegovemu napuhu**. Te obljube ste ponovili pri sv. birmi, pri sv. zakonu, pri misijonskem križu, pri smrti starišev, pri smrti dušnega pastirja —

vendar jih na plesu prelamljate, ko sledite: 1) naukom pokvarjenega sveta, 2) navadam pokvarjenega sveta, 3) nečimernosti, posvetnemu napuhu, posvetnemu razveseljevanju, posvetnim neumnostim, posvetnim zapeljivostim, posvetnemu pohujševanju itd.

Sv. Hijeronim opominja: *Žalostna izkušnja uči, da čim raste v človeku ljubezen in zanimanje do plesa, tembolj gineva v njem ljubezen do Boga in veselje do molitve.*

Večkrat pokvari en sam ples tudi najpobožnejše mladeniče in dekleta. Kdor rad pleše, ne moli rad, ne posluša rad pridige, krščanskega nauka, ne zahaja rad k sv. maši, ne vidi se ga (pogostoma) pri Gospodovi mizi, se spovednice izogiblja. Počasi, počasi izginja iz takega človeka dobro seme, katero mu je sejala v srce mati, oče, dušni pastirji — in vzgojitelji.

* * *

Plesavke same se ne upajo na ples na dan obhajila. Zakaj ne? Ker vedo, da je Sv. Obhajilo nezdrujljivo s plesom.

Stariši so prepričani, da ples je najbolje zdravilo za tiste hčere, katerim ne pustijo v samostan, niti če jih sam Bog kliče, vedo da je ples najboljši lek za tiste sinove, ki so »preveč« pobožni in se žele posvetiti duhovskemu poklicu. To je sicer žalostno, a dokazuje: da je ples s pobožnostjo nezdrujljiv. (Seveda Bog take stariše večkrat osramoti in očitno kaznuje).

* * *

«Da se resnica prav spozna, je treba čuti dva zvona», pravi pregovor. No, dobro. Poslušajte dobro oba glasova, oba zvona in potem sodite, kateri oznanja resnico.

Ima-li prav razuzdani plesavec in pokvarjena plesavka, ki ples branita le radi tega, da jima omogoča strastno razveseljevanje, nad katerem bi se vsakdo izpodtikal, ko bi se ne višilo na plesu? Gotovo ni opravičevanje plesa od strani takih ljudi mero-dajno.

Pač pa je splošna resnica, kar potrjajo poganski in krščanski učenjaki, Sveto Pismo, cerkveni zbori in druge vplivne osebe posvetnega in duhovskega stanu, da

še celo oni veljaki, ki so bili leta in leta plesavci, pa so se še ob pravem času spametovali.

* * *

V šoli zahteva vzgojeslovje ločenje dečkov in deklic. Stariši to popolnema odobrujejo, ker vedo, da je to modra odredba za varstvo nedolžnosti, če tudi niso še razvite spolne strasti.

In ravno ti stariši naj bi svojim otrokom ples dovolili, priporočali ali jih celo nanj silili, ko vendar le dobro vedo 1) da je mladina v tej dobi v *najnevarnejših* letih 2) da v resnici prihaja na ples iz *želje po uživanju* (ne iz namena naobrazbe, kakor v šoli, 2) da *vse okoliščine*, (obleka, svetloba, godba, petje, lišpi, zbliževanje, objemanje, prostosti, klanjanje, dotikovanje, pijača, vrtenje, skakanje itd.) le na slabo stran *zapeljujejo* in pohotnost množe! 4) da ima na plesu *najmanj pripomočkov* za obvarovanje nedolžnosti. (Na plesu ni Sv. podob, ni razpela, ni blagoslovljene vode, se ne sme moliti, prekrižati, poklekniti, zatajevati, oči zapreti, v stran obrniti, kako drugo delo začeti).

O stariši, stariši, morda mislite, da Vaši otroci niso več iz krvi in mesa, če so na plesu? Motite se, ker ta kri na plesu še bolj zavre in telo se še bolj odtegne dušnemu nadzorstvu in razumnemu brzdanju. *Kje imajo srčnost, da se premagajo? Imajo li moč trdno kot skalo, ali je njihovo meso — jekleno, če so na plesu.*¹⁾ Na plesu ne postajajo Vaši otroci ne angelji in ne kamneni, pač pa, če so angelji, nehajo biti, ko plešejo, če so mirnega značaja se tam razburjajo, če so neobčutljivi, se tam občutki razvijajo.

* * *

Kadar prihajajo mladeniči na obiske, so v navzočnosti starišev do deklet zelo spodobni, olikani, pošteni, uljudni, skromni, spoštljivi itd. Kaj bi rekel oče, ali mati, ko bi videli, da se mladenič le malce prosteje dotakne roke njihove hčerke? Iz hiše bi ga zapodili z raznimi priimki in prepovedali bi mu odločno, naj se ne upa več prestopiti njihovega praga. Tudi hčerko bi posvarili,

¹⁾ Job VI. 11. 12.

naj se s takim fantom nikar ne peča več. Prav bi imeli, ker kdor se tako obnaša, nima 1) **ne olike** in 2) **kaže pokvarjeno srce**, 3) **vzbuja poželjenje** celo v **nedolžni osebi** in jo s tem pohujšuje.

In na plesu? Na plesu **postaja-li morda spodobno to, kar ni bilo spodobno v družini, v navzočnosti starišev?** Ne. Ali ima mladina na plesu **manj skušnjav?** Ne. Ali se na plesu ima **več moči in odločnosti?** Ne. Ali je na plesu vsaj *ena oseba pred drugo* varna? Ne. **Skušnjave in slabosti** (in nameni) so **medsebojni**.

Na plesu se **omadežuje deviška nedolžnost in zakonska zvestoba**.

Mnogo **sramote** so doživela dekleta, ker so začele grešno znanje po plesih. Mnogo **solz** so pretočile matere radi hčera plesavk.

* * *

Kakor ne dovoljujeta ne oče ne mati, da se v domači hiši kak mladenič spozabi do njune hčere z manj spodobnim vedenjem (ki, zapomnite si dobro, ni niti senca vsega onega, kar si razuzdanci dovoljujejo — neoporečno — na plesu), — ravnotako bi ne

dovolil za nobeno ceno noben **mož**, da se kdo v njegovi hiši predrzne do njegove žene s kako prostostjo, ki tudi ni niti senca od tega, kar si smejo plesavci dovoliti na plesu tudi s poročenimi. Le en vzgled.

Na Belgijskem je v nekem mestu bil velik ples. Povabilo nanj dobi tudi en mlad, komaj poročeni zakonski par. Mlada gospa je bila po srcu tako krščanska, da ni marala za ples, kateri se ji je naravnost studil.

Njen soprog je pa iz nečimernosti hotel na vsak način svojo lepo ženo pokazati občinstvu in jo silil — in silil, naj vendar iz ljubezni do njega gre z njim na ples. Vdala se je. Plesavcev ji ni manjkalo. Vsi bi radi plesali s njo (iz strasti, ne iz ljubezni, ker vedeli so, da je poročena, no pa vsaj je skoraj vsak ples v prvi vrsti posledica strastnega nagona — in ljubezen le postranska reč, kakor je ljubezen le *navidezna* pri onem ženinu, ki si pred poroko dovoljuje s *smrtnim grehom* neke pravice in prostosti).

Neki mlad razuzdanec pa jo je tako hvalisal, tako oboževal, tako častil, tako cenil, in tako se ji je klanjal, da se je tudi gospa

začela zanj zanimati. Veselje do plesa se je v nji množilo. Šla je še večkrat na ples. — Posledica je bila »nezvestoba«. Kak pekel je vsled tega nastal v družini, — si lahko sami mislite.

XVI.

Ples izpraznil je žep
in Ti vznemiril srce.
Kdor seveda ni slep,
se kmalu tega zavé.

Tudi najpoštenejši in najboljši plesi
niso nič prida. Tega mnenja so vsi razun
razuzdanih plesavcev in plesavk ter onih,
ki plese prirejajo iz dobičkarije.¹⁾

Od druge strani moramo tudi še ome-
niti, da niti dobro ime gospodarja, niti dobro
ime prirediteljev plesa, niti dobro ime kraja,
kjer se pleše, so v stanu zagotoviti, da se

¹⁾ Ker je ples na škodo krščanskega življenja, ga
odobrujejo včasih iz tega stališča tudi sovražniki sv.
vere.

bo ples vršil brez nevarnosti in brez greha. Kdo je vstanu brzdati oči, domišljijo, želje, misli, besede, dejanja? Niti gospodar plesa, niti prireditelji, niti kraj. Da večkrat je še večja nevarnost, ko se **slepo** veruje in zaupa na tako naglašeno dobro ime in poštenje (gospodarja, prirediteljev, izbranih povablencev in povabljenk itd.)

Vitez **Doncourt** piše, da mu je nek plemič pripovedal to-le: Bil sem na plesu in tam sem se kratkočasil z gospo, katerej ni mogel nihče ničesa očitati. Bila je vseskozi modra in poštena. Na plesu pa se je tako obnašala, da me je sram povedati. Ko bi se jaz tako vedel v njeni hiši, bi me skozi vrata ven iztirala. No, na plesu, po noči, pri umetni razsvetljavi, pri omamljajoči godbi, pri izzivalni opravi, tu — se neki sme vse videti, vse slišati, vse govoriti, vse storiti — vse si dovoliti? Gotovo puščajo take gospe svoje **angelje varhe** zunaj pri svojih ogrinjalih in suknjah, katere obešajo pred udom v plesne sobane». ¹⁾

¹⁾ La vérité aux femmes sur l'excentricité des modes. (Prava resnica za žene glede pretiravane mode.)

Sicer pa je **na plesu** navadno toliko ljudi, da se iz strahu eden pred drugim vendar **ne upajo** storiti ravno najgrših in najbolj ostudnih dejanj (iz tega ne sledi, da se nikdar kaj takega ne zgodi, in tudi ne sledi, da se smrtno ne greši razun z najnesramnejšim dejanjem). Vendar žalostna resnica je, da se **na plesu začeti greh dovrši po plesu**, ko so se plesavci in plesavke na plesu vsposobili za vse — — — — —. **Bautain** pravi: «Na plesu začeto in dogovorjeno zlo se izvrši, ko se ljudje vračajo iz plesa domov. Na plesu je nedolžnost ovenela, po plesu pa se jo zakoplje».

Na ples gre mladina večkrat nedolžna,¹⁾ domov pa se vrača pokvarjena, poročenci gredo na ples zvesti, vračajo se s prelomljeno prisego zvestobe.²⁾

* * *

Nek pobožni župnik je pastiroval v enem kraju nad dvajset let. Njegovi župljani so

¹⁾ Penelope venit, abit Helena (Mnrt I. 63).

²⁾ Quae pudica forte ad choreas processerat matrona, de choreis revertitur impudica.

bili strastni plesavci. Ples je leto za letom vedno bolj uničeval krščansko življenje. Pohujšanje je bilo grozno. Vsako leto je bilo 3—4 nezakonskih otrok.

Župnik je goreče molil in vedno in povsod govoril proti plesu. Naposled so ljudje — odprli oči. Ples je izginil iz župnije — in od tistega časa ni bilo več nezakonskih otrok.

V Brüsselu je tudi v mesecu svečanu l. 1876 umrl nagloma ravnatelj neke banke, ravno ko je plesal.

V mesecu marcu l. 1876. je bil prirejen ples v Taranconu za spomin na mladost ravno pred poroko nekega imenitnega para. Naenkrat se začuje krik in vpitje «Mrem». Res neka gospa se je na plesu zgrudila na tla — in bila je že mrtva.

V mesecu aprilu l. 1876. je bil ples v Belleville povodom poroke. Ženin je plesal z gospo C., ki je bila povabljen na ples. Naenkrat je zapazil, da postaja njegova plesavka vedno težja. Mislil je, da jo je ples omotil. Držal je tedaj gospo krepko z rokama in plesal dalje. Ko je utihnila godba,

je hotel ženin plesavko spremljati na njeno prvotno mesto. Ta je pa bila — že — mrtva, in tako je novoporočenec **plesal štiri minute z mrličem.**

Ista usoda je zadela l. 1877. v Parizu neko deklico, ko je plesala valček. Mrtva je obležala na plesišču.

Malo let je od tega, ko je neka oseba padla v omedlevico v naročju plesavca, ki se pa zato ni zmenil, temveč je plesal naprej, noseč jo. Ko se mu je naposled zdrsnila iz rok in so jo nesli v bližnjo sobo, — je v nekoliko minutah izdahnila svojo dušo.

Leta 1841. je bil v Parizu velikansk ples. Priredila ga je neka baroninja N. Nekemu gospodu se je čudno zdelo, da ga plesavka vedno bolj teži in vleče k tlom. Zato se je ustavil, da bi se mu družica odpočila in prosteje dihala — a počivala je že, ker je bila že izdahnila dušo. Ta gospod je **plesal z mrličem dve minuti.**

*
* * *

Večkrat ljudje premalo cenijo dušno zdravje in dušno življenje. Za take naj ve-

ljajo sledeči svarilni vzgledi, ki nam pričajo, kako ples uničuje tudi **telesno zdravje in telesno življenje**. Večkrat se je že zgodilo, da je krepek mladenič na plesu dobil kal za dolgoletno bolezen in marsikaka cvetoča mladenka je — prerano legla v grob radi plesa. Dostikrat se mladina na plesu pregreje in prehladi. Večkrat popiha v njo mrzla sapa pri odprtem oknu, ali pa na potu domov posebno ob hladnih nočeh. Koliko ljudi je zbolelo za **jetiko** le radi plesanja.

V župniji L. sta šli dve lepi sestrici na ples. Ta edini ples jim je prinesel **jetiko** — in čez nekaj mesecev **smrt**.

Nek duhovnik nam pripoveduje ta-le dogodek: «Bili so binkoštni prazniki pred nekaj leti. Teh praznikov ne pozabim nikdar. Imel sem prvo sv. Obhajilo — in eno imenitno **poroko**. Poročenci se niso zmenili ne za slovesnost sv. Obhajila, ne za moje besede. Hoteli so imeti ples. Imeli so ga. Kaj pa se je zgodilo? Ob polnoči so me klicali k bolniku. Kam? V hišo novoporočencev. Komu? Eni plesavki. Prišel sem v plesno sobano — in našel mrtvo sobarico, ki se je

na plesu v naročju plesavčevem zgrudila mrtva na tla».

Meseca svečana se je v Parizu (Belleville) zgodilo nekaj podobnega l. 1876. Bila je bogata poroka — in seveda razkošen ples. Vsi so bili pijani od veselja. Naenkrat — zaupije ena najspretnjših plesavk tako močno, da so se vsi prestrašili, izvila se je plesavcu iz rok — padla na tla — mrtva.

Leta 1858. je pisal list «Echo der Gegenvart»: št. 158; «V nedeljo zvečer je bil na Dunaju navadni ples, katerega se je vdeležil tudi mlad zakonski par. Ko je ta par ravnokar sobo trikrat preplesal, se je plesavka, ki je bila prava lepotica, zgrudila na tla. Oblili so jo z vodo. Nič ni koristilo. Odprli, prerezali so ji moderc. Ni bilo treba. Mlada, komaj enajst dni poročena žena — je bila mrtva. Krč ji je pretrgal na plesu nit življenja. Pritekli so zdravniki — — in povedali, da je mrtva. Gotovo je tudi ta mož plesal vsaj nekaj časa z mrtvo ženo».

Isti časopis je poročal v števil. 194 (l. 1858): «Sedemindvajsetletni mož N. N. je 11. t. m. na plesu nagloma umrl».

Takih in enakih slučajev je mnogo, mnogo tudi v najnovejšem času.

Leta 1905. v pozni jeseni je v bližini Trsta sedemnajstletnemu mladeniču »prišlo slabo» na plesu. V par dnevih — je bil že pod zemljo.

Od plesa v večnost. Na sv. Petra in Pavla dan 1906 je bilo živahno in veselo življenje v Sv. Petru pri Celovcu. Kuharica A. S., katera je bila uslužbena pri nekem ključavničarskem mojstru v Celovcu, se ni mogla nikdar dosti naplesati in nagugati, ter se je, akoravno že utrujena še vedno po plesišču vrtela ali se pa na gugalnicah gugala. Naenkrat ji je postalo tako slabo, da je morala gugalnico zapustiti, pa se je takoj zgrudila in kmalu potem je umrla. Truplo so prepeljali v mrtvašnico pri Št. Petru. Zadelo jo je srčna kap.

*
* * *

Kateri mladenič bi rad umrl na plesu, brez spovedi, brez obhajila, brez obžalovanja? Nobeden. **Katero dekle** bi si želelo umreti na plesu? Nobeno.

Tudi ko bi bili plesavci in plesavke popolnoma nedolžni in bi ne imeli drugega na vesti kot ples, bi se ne upali z mirnim srcem stopiti pred sodnika, ko bi umrli na tistem edinem plesu.

Pozor tedaj, ko nihče ne ve ne kraja, ne ure, ne načina svoje smrti.

Bežite, v travi preži gad!¹⁾

1) Frigidus, o pueri, fugite hinc, latet anguis in herba. (Virg. 3 Ekl.)

VII.

Plesi ne osrečè
nikogar, a povzročè
vsem veliko gorje :
«Družine cele trpe».

Pri vsem tem, da obsojajo ples vsi pametni ljudje, se nespametni vendar-le radi izgovarjajo in opravičujejo. Vsi izgovori so in seveda morajo biti prazni, puhli in ničevi. Poglejmo to malo поблиže in gotovo se bomo prepričali, da so ti izgovori le lupina brez jedra.

I. Prvi izgovor: — «Ples je sam na sebi nedolžna zabava». To ni res. Ples je že sam na sebi nevaren ravno največ za nedolžnost. Ta nevarnost je še večja radi

okoliščin. Tako govore tisti ljudje, katerim smemo in moramo verovati bolj — kot onim, ki ples opravičujejo. Sicer pa naj vedo vsi, *«da ples sam na sebi kot nedolžna zabava»* — *ne ugaja nikomur, temveč postaja le tedaj zanimiv, če ni «sam na sebi», temveč se z njim zdrnjujejo druge stvari, ki same na sebi niso dedolžne.*

* * *

II. Drugi izgovor: *«Sv. očetje so bičali ples tedanjih časov, a sedaj ni takih plesov»*. Ko bi Sv. očetje živeli dandanes, bi gotovo ravno tako nastopali proti plesu, kakor takrat. Vemo pa, da je v današnjih časih nevaren istim čednostim, kakor je bil v onih. Nadalje, saj niso sveti očetje edini, ki ples obsojajo, ko imamo iz **vseh** časov, tudi iz najnovejših zelo merodajnih ljudi, ki so plesu nasprotni.

Naposled čim delj časa krščanstvo traja, tem bolj morajo izginiti poganske šege.

* * *

III. Tretji izgovor: *«Niso vsi plesi enako nevarni, da nekateri so še brez nevarnosti»*.

Če veš, da je ples sploh nevaren, zakaj ga braniš. Če hočeš poskušati na sebi, kateri je nevaren in kateri ni, bodeš ga prepozno spoznal, ko bodeš že občutil škodo. Kdor more jamčiti nevarnost plesa? Nihče. Vse slabo pride lahko v trenutku. Zakaj bise drsal na plošči, ki meji na propad, ko veš da te sila, ki jo z drsanjem dobiš, lahko zažene v propad.

Kdor ve, da so nekatere stvari strupene, se jih bo sploh izogibal in se ne bo dal zavesti, «češ, nekatere zastrupljajo le počasi in niso ravno za smrt». Pazi!

Naj bi kdo *moral* zauživati tiste jedi, ki so manj strupene kot druge?

«Ples mora biti tak, da postane slast, če se pleše» — in tak ples, kakoršnega si vsi plesavci in plesavke žele — **je vedno vsak**¹⁾ **za vse in povsod nevaren.** — Zelo pouč-

¹⁾ In ne le valček, polka, mazurka, galop itd. Nekateri načini plesa so po svoji naravi bolj zapeljivi kot drugi — in dober plesavec (in plesavka) mora tako plesati ne glede na vest in še celo z tolažbo, da «mora» tako. Sicer pa nadomesti strast, kar ni v naravi plesnega načina.

ljivo knjižico je spisal grof M.: «*Un mot sur la danse*». = «*Ena beseda glede plesa*».

* * *

IV. Četrty izgovor: — «Kaj bi bilo slabega na tem, ko bi župniki dovolili ples le po parkrat v letu, tako n. pr. za pust ali za opasilo (krajevni cerkveni praznik)?

1. To, kar je enkrat slabo, naj se parkrat dovoli? 2. Ali tak čas posveti ples, da ni nevaren? Ne. a) Za pust je ravno tako greh omadeževati nedolžnost, kakor druge dneve. b) Opasilo naj se Bogu daruje — ples pa ni pač primeren dar. V teh «parkratih» so nevarnosti plesa ravno tako velike, (če ne še večje), kot vsakikrat. Ko bi smel g. župnik parkrat na leto dovoliti ples, češ, saj je to nedolžna zabava, zakaj bi ga ne dovoljeval večkrat? Že prošnja, naj se ga le «*parkrat*» blagovoli dovoliti, diši po nekem duhu, katerega bi se moral človek vedno izogibati. Seveda razuzdanci in dobičkarji mislijo drugače, ker žele drugače.

* * *

V. Peti izgovor: «Nekateri duhovniki pa vendar odobrujejo ples!» «Nekateri» du-

hovniki se tudi lahko pogube, kakor oni, ki po plesih greše. Če pa pomislimo na duhovnike, ki pred plesom svare in na one, ki *bi* res ples hvalili — je med obojnimi velika razlika (število čednosti). Kateri zaslužijo, da jim verujemo v tej zadevi? Duhovnik, ki pozna naravo plesa, duhovnik, ki se zaveda svoje svete dolžnosti, ne bo plesa nikdar odobral.

Marsikak razuzdanec zlorablja kak nagel izrek duhovnika ali pa ga hoče po sili prepričati (ali tudi izkoristiti za «blage namene») za svoje naziranje.

* * *

VI. Ko bi župniki dovoljevali ples, bi ne imeli toliko nasprotnikov. Ni res. Nasprotovali bi jim vsi pametni ljudje in takega nasprotovanja se morajo župniki bati, ne pa onega, ki prihaja od plesavcev, razuzdancev, dobičkarjev (krčmarjev, prodajavcev, godcev). Sicer pa bolje je, da župniki ravnajo po svoji vesti, in da plesa ne dovoljujejo, kakor da bi se dali zavajati od hudobnih ljudi. Bogu treba biti v prvi vrsti

pokorni. Zameriti se Bogu je vedno greh, zameriti se ljudem je večkrat častna zmaga nad človeškimi oziri. Ni pa res, da bi župniki, ko bi dovoljevali (?!) plese, bili v časti in v spoštovanju. To so prazne besede. Na plesih se ne uči človek spoštovanja do duhovnikov in najmanj do takih, ki bi ples dovoljevali.

Dovoljenje pa ni sploh odvisno od duhovnikov, temveč od posvetnih oblasti. Kar je zlo, ne sme nihče dovoliti. Ko bi se plesavcem dovolil ples, moral bi se ljudem, ki so nagnjeni drugim strastem, dotične strasti dovoliti (Pijanci, igravci, preklinjevalci itd.). S takim dovoljenjem bi bil zadovoljen le hudobni duh.

Za slučaj pa, da bi kak duhovnik molčal k plesu ali celo ples dovoljeval, bi si morda pridobil navidezno spoštovanje od nekaterih ljudi. Tako spoštovanje bi ne bilo koristno ne njemu, ne plesavcem in onim sploh (ki žele ples) kajti spravilo bi to spoštovanje prav lahko obojne v večno pogubljenje. In zavrženci bi grozno mučili in preklinjali duhovnika: *Zakaj nisi skrbel za*

duše?» «Zakaj nisi svaril in resno nastopal proti plesu?»¹⁾

VII. Sedmi izgovor. — Na plesu se seznanjam z ljudmi drugega spola, da se lahko poročim. Zelo nespametno je, ako izbira človek pri tako važnem opravilu, kot je poroka, nevarni ples — za sredstvo. Gorje tistemu, ki se pripravlja na poroko z grehom ali pa z bližnjo priložnostjo za greh. Ljubezni, ki se sklepajo po plesih, vodijo v pogubljenje. Žalostno bi bilo, ko bi ne imeli drugih priložnosti kot plesnih, da se drugim prikupimo. (Čudno pa je *a*) da se mnogo plesavcev ne poroči; *b*) čudno, da je dosti zakonov nesrečnih, če so se sklenili po seznanju na plesiščih: *c*) čudno, da se dosti zakonov sklene tudi brez plesanja; *d*) čudno, da so taki zakoni, ki imajo krščansko pripravo brez plesov, navadno srečni; *e*) čudno, če se mora kdo pririti v zakon s prilizovanjem, s zapeljevanjem, s plesanjem. Tak pač nima drugih lepih lastnosti in zato jih nadomešča s plesom.

¹⁾ (Vsporedi Js. 58, 1.)

Mladenič! ne išči izvoljenke za življenje na plesu. Tam ni poštenih deklet.

Mladenka! ne išči izvoljenca za življenje na plesu. Tam ni poštenih fantov.

Za vsak stan je potreben **poklic**, pravi poklic, ki prihaja od Boga. In naj bi Bog na plesu, kjer se ga žali, razodeval ljudem poklice? Ne. *V molitvi, v premišljevanju, v posvetovanju* s pametnimi ljudmi (stariši, spovedniki) bomo ne le spoznali svoj poklic, temveč tudi osebo, s katero smemo upati, da bomo srečni na tem in onem svetu.

Razodevaj svoje srce pred Srcem Jezusovim in Marijinim.

S tem, da torej svarimo pred plesom, nikar ne nameravamo zaničevati ali malo ceniti sv. zakon. ¹⁾

Nikakor ne, temveč ravno radi tega, ker cenimo ta «velik sv. zakrament, nam je priprava nanj tako pri srcu.

¹⁾ Mulier fortis oblectat virum suum et annos illius vitae in pace implebit (Eccli. XXVI. 3).

Pars bona mulier bona, in parte timentium Dominum dabitur viro pro factis bonis, (Eccli. XXV. 2.)

Če je fant dober kristjan, bo dober mož.
Če je dekle dobra kristjanka, postane dobra žena.

Ne na plesu, temveč v ponižni, pobožni, stanovitni in zaupni molitvi razodeva Bog poklice.

Fantje in dekleta živite v brezmadežni nedolžnosti, uvažujte svoje sposobnosti za ta ali oni stan, premišljuje dobrote in nevarnosti raznih stanov, pomislite kaj bodele želeli ob smrti, da bi si bili izbrali v mladosti, prevdarite, kaj bi svetovali svojemu najboljemu prijatelju, prijateljici (bratu, sestri).

Razlika v letih, izobraženosti, v premoženju, v značaju, v dušnih in telesnih vrlinah itd. — je večkrat vzrok zakonskega gorja.

Prezgodaj in skrivaj ne sklepajte zaroke. «Dolga ljubezen, gotova bolezen». Varujte se nespametne zaljubljenosti, ki ne vodi do poroke. Varujte se krčem, gostiln, nevarnih sprehodov, samote, teme. «Noč ima svojo moč». — Čim bliže poroke, tem svetejše (tudi po oklicih) darujte Prečisti Devici Mariji še zadnje dneve svoje zlate prostosti.

Z grehom se nikdar ne pripravljajte na poroko. Ne prenaqlite se! Nihče vas ne sme siliti, da se poročite, še manj pa, da se poročite, ravno z ono osebo, katero drugi hočejo.

Pametni, stariši in drugi razumni ljudje (n. pr. spovedniki) pa smejo in morajo odvrčati vas od te ali one osebe, ki bi znala škoditi vaši časni in večni sreči.

Nevarnosti za zaročence so povsod velike, padca krivi pa so jih sami. «Kdor nevarnost ljubi, se v nji pogubi».

Marsikaka zaročenka jadikuje nad svojo nesrečo. Kriva je je sama. Ravno tako padajo po lastni krivdi moški. Nevarni so darovi, samota, tema, noč, opojne pijače, lenoba, veselice — (seveda — ples se razume). Nevarnosti so po velikih mestih tem večje, ker je tu več pokvarjenosti in pa manj nadzorovanja.

Najlepša bližnja priprava za sv. poroko, je priprava na *vesoljno spoved*, katere pa se ne sme odlašati do zadnjega trenutka. Rajši naj se gre dvakrat (in sploh večkrat) k sv.

spovedi predno se stopi v zakonski stan.¹⁾ Mnogokrat se človek nepremišljeno opravičuje hoteč miriti svojo vest, če je ravnal proti nji. Toda ti izgovori so prazni in puhli.

Če kdo nima veselja za sv. zakon in ne ljubezni za dotično osebo, naj se nikar ne poroči.

Če pa kdo ima sicer veselje za ta stan in tudi ljubezen do osebe, s katero naj se zaveže za vedno, če mu važni vzroki to ovirajo (revščina, bolezen in druge okoliščine), naj se ne poroči. Pri najboljih razmerah in pogojih se pa nihče ne sme poročiti z grehom.²⁾

1) Predrzno pa greše proti Sv. Duhu tisti zaročenci, ki morebiti še celo velikonočno spoved odlašajo (in večkrat tudi res zamude), češ, čemu dvakrat k sv. spovedi, saj bodeva vse «ob enem» opravila. Bog tudi vaju lahko prehití oba «ob enem» s svojo sodbo in vajino obsodbo.

Nesrečna in prekleta tolažba je tudi ta: «grešil bom, potem bom pa vse povedal pri sv. spovedi. Si-li morda z Bogom napravil že pogodbo tako?

Stariši pazite na zaročence.

2) Prazni izgovori so n. pr.: 1. *Kdo pa je danes še pošten-(a)?*

Dosti jih je še poštenih in ko bi res ne bil (a) nihče, iz tega ne sledi, da smeš ti postati nepošten(a).

VIII. Osmi izgovor. — Vedno se je plesalo. Če se je vedno plesalo, iz tega ne sledi, da je ples postal dovoljen, opravičen ali potreben. Navada nikdar ne stori, da postane grešno dejanje, čednostno ali pa brez greha, temveč vsaka grdoba je hujša, čim pogostoma se ponavlja. — Vedno se je tudi kradlo! In kdo brani tatvino? Vedno se je pijančevalo! Kdo brani pijančevanje? Vedno se je preklinjalo! In kdo brani kletvino? Vedno se je morilo! Kdo brani umor?

Res je tudi to: Vedno se je vodil boj proti plesu. Znamenje, da ni dober. Vedno se je grešilo — toda vedno so se ljudje tudi pogubljali. In ko bi se vrnili, bi nas že podučili, kako se moramo izogibati plesa. Za-

2. *Saj sem bil(a) do sedaj vedno pošten(a).*

In to večletno vseživljensko poštenost hočeš žrtvovati sedaj, ko si blizu svojega važnega cilja?

3. *Saj mi je vse povedal(a).*

Najpoprej zna le Bog, če ti je res vse (!) povedal(a). Če ti je vse povedala(a), bodeš zato dočakal(a) morebiti še bridko očitiranje. — Tudi če vse povemo, s tem nismo še povsem taki, kakoršni smo bili, predno smo kaj zakrivili.

4. *Če ga ne poročim, me bo vstrelil? To mi je — prisegal.*

In ti naj poročiš takega divjaka? Saj Te bo lahko kot ženo (in otroke) še lažje postrelil. Sedaj se lažje

nje je prepozno. Za nas — pa veljajo nauki tistih ljudi, ki skrbе za naše zveličanje.

Res je pa, da so se *v vseh časih in krajih* nahajali tudi pametni mladeniči in mladenke, ki *niso* marali za ples. Tudi tebi ne bo to nemožno, samo če hočeš.

Jezus je sv. zakon povzdignil med sv. zakramente.

Posvetil je ženitnino s svojo navzočnostjo v Kani Galileji. Vzel seboj na to slavlje tudi svojo Prečisto Mater. Iz ljubezni do zaročencev je storil tu prvi čudež na priprošnjo Marijino (in to skoraj bi dejal v ne tako važni zadevi, zato je pokazal tem večjo ljubezen.)

umakneš njegovemu streljanju. In ko bi res bila žrtva, bolje je nedolžno — deviško umreti — kot z grehom se poročiti.

5. *Če ga ne poročim, se sam sebe ubije.*

In takega brezverca naj ti poročiš? Tak bo sposoben ubiti se tudi kot tvoj mož. Zate je manjša nesreča, če se to sedaj zgodi kot pozneje. Če se on ubije, bo na svetu en morilec nedolžnosti manj.

6. *Ali njega (njo) — ali pa nobenega (nobene)! «Raji bodi prost(a), kot nesrečno poročen(a)».*

7. *Sem se že naveličala služiti in biti vedno odvisna od starišev in gospodarjev.* Nespametnica: Več odvisna bodeš od moža in manj prosta kot pri stariših in po službah. Ne prenašli se.

Naj nihče ne zamudi pred poroko ponavljati katekizem. ¹⁾

8. *Dokler sem mlada se ne bojim, pa ko bom stara, kaj bo z menoj?*

Skrbi za starost, devaj pridno v hranilnico. Zupaj v božjo previdnost. Nesrečen zakon je slabo varovanje.

9. *Tako rada se imava, da si ničesar ne odrečeva.*

Če si ne odrečeta, nedovoljenih reči, vajina ljubezen ni prava, temveč pogubonosna.

10. *Starih devic in starih fantov nihče ne mara.*

Pametni ljudje jih spoštujejo in Bog jim bo devišstvo in nedolžnost obilno poplačal.

1) Generatim sponsorum examen ex doctrina christiana eo maxime dirigatur, ut sponsi bene disponantur ad digne et rite suscipiendum tum s. Confessionis tum Ss. Eucharistiae sacramentum.

Si tempus permittit et nisi prudentia vel alia iusta causa aliter suadet, sponsi seorsim confiteantur et etiam examinentur.

Ne ommittant audire s. missae sacrificium die matrimonii.

Kakor klečita pred oltarjem ženin in nevesta, tako bodeta enkrat stala pred sodbo.

Blagor njima, če se bodeta drug drugemu pomagala izveličati.

Dodatek: Mi odvrčamo ljudi le od nepremišljenih, nespametnih, grešnih t. j. nesrečnih porok.

Kogar pa v ta stan Bog kliče, in kdor si ga izbere po treznem premišljevanju in zanesljivem posvetovanju in se kristjansko pripravlja nanj, — tak se bo v zakonu lažje zveličal kot izven njega.

XVIII.

Ljubi rod svoj in glej,
da plesu meč napoveš.
Plesati več odslej
nikjer, nikoli ne smeš.

IX. Deveti izgovor. Plesalo se bo vedno tudi vnaprej, torej je ves trud zastonj. Kdor hoče prostovoljno grešiti trdovratno tudi v naprej, se bo prostovoljno tudi pogubil. Kdor pa se hoče v naprej spreobrniti, bo pokazal, da je prav rabil prostost svoje lastne volje in bo zato imel mnogo časnih in večnih koristi. Če bodo drugi nespametni naprej plesali, mari-li moraš ti biti tako nespameten in iti za njimi v jamo? Ves trud

ne bo zastonj, kajti vedno in vedno prihaja mnogo plesavcev in plesavk k pameti, ter zapušča nevarne plese. Tudi, ko bi bil trud zastonj, ne bo nikdar sledilo iz tega, da postane ples kedaj na sebi nedolžno razvedrilo, in da vsled tega bi bil dovoljen tudi poštenim ljudem.

Trud ne bo zastonj, ker vsaj nekateri bodo bili vedno proti plesu. Trud ne bo zastonj, ker boj bo ples vsaj omejil. Tudi *preklinja* se vedno, *krade* se vedno, *pijančuje* se vedno in — kdo more reči, da je trud zastonj, če ljudi pred tem svari.

Sicer pa si moramo dobro zapomniti: **Dolžnost duhovnika je, da se bojuje** proti slabemu in **ne, da zmaga** nad njem... Trud svoj pripušča Bogu. *Zaslужenje* bo vsedno imel tudi, če ni odpravil plesa. Trud ni torej zastonj. Od druge strani čaka **večja kazen** tiste, **ki niso hoteli** poslušati poduka in opomina.¹⁾

* * *

¹⁾ Sv. Avguštin in Sv. Karel Boromejski sta v svojih škofijah ples res odpravila, tako tudi župnik arski Vianney v svoji župniji — in mnogo drugih.

X. Deseti izgovor. Plešem, a ne storim nič slabega. Vprašam te, kaj pa storiš na plesu *dobrega (zasluživnega za nebesa)*? Sicer pa dvomim, da ne storiš nič slabega. Morda si že tako zaslepljen vsled plesa, da ne smatraš več za slabo to, kar je v resnici slabo. V poznejših letih, na smrtni postelji, na prvi sodbi, na vesoljni sodbi boš morda drugače mislil, ko bodo v knjigi Tvojega življenja popisani grehi, katere si storil na plesu. Tvoj angelj varuh drugače sodi o plesu. Tvoja — vest morda tudi? Motiš se, če misliš, da ne storiš nič slabega. Si-li na plesu postal pridnejši, nedolžnejši, pobožnejši? Misliš-li, da le **nič slabega v dejanju s posledicami** — je greh. (Nečimernost, misli, želje, pogledi, pohujšanje...)

XI. Enajsti izgovor. Stariši me spremljajo na ples, zato se ni bati hudega. Dosti plesavcev in plesavk je, ki ne marajo plesati pod nadzorstvom svojih (morda revnih) starišev. Moč starišev ni na plesu taka, da bi krotila otrokom, ki plešejo, misli, želje, poglede, kretnje itd. Še doma ne morejo stariši ukrotiti svojih otrok, tem manj na plesu

v javnosti pred ljudmi. Na plesu so še bolj popustljivi kot doma. Če pa so odločni, sploh ne dovoljujejo plesa, in še manj gredo sami na ples.

Da večkrat je tako nadzorstvo še večja škoda, ker se plesavci še bolj pogreznejo v greh, če navzoči stariši iz «slabosti in iz ozira do ljudi» k grehu molče — in ga tako nekako odobrujejo.

Na vsak način ne morejo stariši vsega zaprečiti. ¹⁾

* * *

XII. Dvanajsti izgovor. Če plešem, se ravno tako lahko zveličam, kakor oni, ki ne plešejo.

Ni res. Res je, če plešeš, se dosti lažje pogubiš, kot če ne plešeš. Mnogo je pogubljenih in gori v peklu radi plesa. Ni možno, da bi imel na tem svetu raj po plesih in na drugem svetu raj v nebesih.

* * *

¹⁾ Stariši ne morejo slediti po vsem plesišču svojim sinovom in hčeram. Večkrat stoje kakor na trnju v kakem kotu in se dolgočasijo — njihovi otroci pa so prosti.

XIII. Trinajsti izgovor. Pri drugih zabavah se več greši kot na plesu. Videli smo, da je ples središče in vrhunec vseh drugih grešnih zabav. Kdo pa te sili iti na druge grešne zabave? Ali morda imaš pravico ali potrebo zahajati na manj grešne zabave, če tudi so druge še bolj grešne. To, kar je sploh slabo, ne postane nikdar dobro na sebi, če tudi je bilo manj slabo kot drugo.

(Na plesu je nečimernost, nevošljivost, tatvina, umor, skrunjenje nedolžnosti in zvestobe, zanemarjenje službe božje, onečaščenje nedelj in praznikov itd. — želiš — li še večjih grehov?)

* * *

XIV. Štirinajsti izgovor: Če ne plešem, se mi vsi smejejo in zaničujejo. Vsi se Ti gotovo ne smejejo. Jaz (in z menoj mnogo, mnogo drugih) Te spoštujem, če se ne vdeležuješ plesa. Smejejo se ti malopridneži. Tako zasmehovanje je za te čast. Poslušaj vest, svojega angelja varha, spovednike, pridgarje,

pametne ljudi in razumne stariše. Ne poslušaj neumnih kričočev.

«Blagor tistim, ki trpe preganjanje».

* * *

XV. Petnajsti izgovor. Nič niso bolji od onih, ki plešejo, oni, ki ne plešejo. Vprašam Te, si se Ti morda poboljšal-(a) po plesih. Vprašam Te, misliš, da bi se poboljšali oni, ki ne plešejo, ko bi začeli plesati.

Oni, ki ne plešejo, so na vsak način bolji od plesavcev (plesavk), vsaj v tem obziru, da se izogibajo te velike nevarnosti in priložnosti za greh (plesa).

* * *

XVI. Šestnajsti izgovor. Če se nam še ples prepove, se nam odvzame sploh vsako veselje. Če se ples prepoveduje, se jemlje grešno ali vsaj nevarno veselje. Do takega veselja nima nihče pravice, tudi Ti, ne. Če si kdo domneva, da ima do plesa pravico — bo občutil božjo pravico — kazni — ker ljubi nevarnost. — «Veselite se in poskakujte, toda v Gospodu». Ples ni veselje

v imenu Gospodovem. Nedolžnih zabav ne branimo nikomur in takih razvedril je mnogo, prav mnogo. Pa tudi, ko bi jih ne bilo, bi vendar le nikdar imel pravice do tako grešnega (ali vsaj nevarnega) veselja, kakoršen je ples.

* * *

XVII. Sedemnajsti izgovor. Ples je le razvedrilo, prosta zabava. To ni res, kakor smo razvideli do sedaj.

Ples je slabilo, žalostilo, mučilo, trudilo, slepilo, mrtvilo. — Po plesu nisi ne za Boga in ne za svoje stanovske dolžnosti sposoben. Zraven tega ne trpiš le ti, ampak cela družina s teboj.

Torej ples ni razvedrilo in ni le prosta zabava.¹⁾ Kateri sprehod, katera pot, božja pot te tako izmuči na duši in telesu, kot ples?

* * *

XVIII. Osemnajsti izgovor. Vsaj poštenih plesov se ne sme braniti. Kateri ples naj bi bil pošten? Pri vsakem plesu želiš

¹⁾ Po plesu ne greš rad v cerkev in ne na teška dela na polje, v tovarne, v resne študije.

dopadati, želiš vživati. Pri vsakem plesu se nečimurno oblačiš. Pri vsakem plesu si iz krvi in mesa. Pri vsakem priprostem plesu je navzoč različni spol. Pri vsakem plesu nastajajo skušnjave. Pri vsakem plesu si Ti drugim nevaren in drugi Tebi. Pri vsakem plesu imaš odprte oči, odprta ušesa, odprta usta, odprto srce.

Nikar ne imenuj onega plesa, da je pošten, če ne pride naravnost do grdega dejanja s sramotnimi posledicami.

Sv. Hijeromin imenuje nečimurnost, posvetnost, dopadljivost, zapeljivost, mehkužnost v godbi, prostosti v pogledih, — *«žalostna znamenja umirajoče nedolžnosti»*.¹⁾

* * *

XIX. Devetnajsti izgovor. Vsaj nekatere krati ni možno izogniti se plesa. Odgovor na to je lahek. Lažje se je vedno izogibati plesa, kot izogniti se ga nekatere krati. Tako je z vsako strastjo. Ko bi bilo dovoljeno vdeležiti se plesa nekolikokrat, bi se v

¹⁾ Moriturae virginitatis indicia.

teh nekolikokratih strast do plesanja tako ojačila, da bi v e d n o radi plesali.

a) Kdo se more najresnejše **oborožiti**, da bi mu ples «nekolikokrat» ne škodil?

b) Kdo nas **sili** vdeležiti se plesa «vsaj nekolikokrat?»

c) To, kar je **vsakikrat** nevarno, ne postaja nedolžno «nekolikokrat».

č) Premagaj človeške ozire, ki so pravo suženjstvo. Reci: «Ne maram, nočem».

d) **Poroka** je preresni čas in zaradi tega je ples zanj še posebej nevaren. Gorje poročencem, ki začenjajo svoje zakonsko življenje s plesom (in vsem, kar je združeno s plesom).

e) **Botrinje** (krst otroka) je tudi preresni čas, v katerem se ne sme plesati.

Ples ni zahvala za zakonski blagoslov in tudi ne priprava.

f) V «**pustu**» ne postane ples dober in vsled tega priporočljiv oziroma dovoljiv; «*pust*» ne more plesu odvzeti nevarne narave. Kar je med letom grešno, je za *pust* tudi.

g) Za «**opasilo**» (krajevni praznik) ni ples nikako primeren, ker se s tem Boga ne časti. Enkrat Boga častiti, drugikrat pa hudobnega duha, tudi ne gre. «Dvema Gospodoma se ne more služiti».

h) Pomisli, med tem ko plešeš.

1. Gori mnogo plesavcev in plesavk v peklu radi grehov, storjenih pred plesom, na plesu in po plesu — in ti plešeš.

2. Mnogo duš trpi v vicah in kliče Te na pomoč — in ti plešeš.

3. Mnogo ljudi trpi in pretaka solze in umira — in ti plešeš.

4. Mnogo pobožnih ljudi moli — in ti plešeš.

5. Vedno bliže si smrti (večkrat že na plesu ali kmalu po plesu) — in ti plešeš.

6. Ti plešeš radi strasti.¹⁾

7. Ti gledaš ples radi strasti.²⁾

¹⁾ Tolle libidinem, sustuleris choream (Sv. Frančišek Saleški).

²⁾ Nil obscoenius oculo, qui spectare talia patienter potest. (Tako pravi neki resen pisatelj.)

8. Čas poskušnje na tem svetu za večnost hiti — in ti plešeš.

9. Ti si to čital — in se bodeš upal molčati k plesu?

Pomislimo večkrat na to in vedno jasnejše bomo sodili o plesu.

XX. Dvajseti izgovor. Plesati je dobro znati. Kdor zna plesati, je bolj omikan, bolj izobražen in gre lahko v najodličnejše družbe. Lepo se zna vesti, priklanjati, sukati itd. — Sploh ni tako neroden in slonast, kot oni, ki ne zna plesati.

Odgovor: Če hočete biti v plesu naobraženi, vam ni treba niti učiti se plesati, niti plesati, temveč berite le to knjižico.

Bolje je ne znati plesati, ker imamo lep izgovor: «Ne grém na ples, ker ne znam plesati». Če pa znamo plesati je težje reči «ne» iz lastne nečimernosti in iz «ozira» (četudi nespametnega) do oseb, ki nas vabijo.

Telovadenje nas bolje vsposablja za kretanje kot ples.

Kdor ljubi ples, ni pač radi tega odličnjak.

V resnici odlične družbe kaj rade spregledajo povabljenecem, če ti ne znajo plesati.

Take družbe ne plešejo in ne vabijo na ples.

XIX.

Pomni fant in dekle :
«Kjerkoli plesni je hrup,
tam pošasti preže,
povsod nahaja se strup».

Samo ob sebi se razume, da ne greše le oni, koji plešejo ali ples gledajo, temveč še posebej oni, ki **plese prirejajo**, ki **prostore dajejo** na razpolago, ki **plese dovoljujejo**, **širijo**, **zagovarjajo**, **priporočajo**, ali pa k plesu **molče**.

Ni težko razsoditi, da se nahaja v jako nevarnem stanu oni, ki trdovratno ljubi bližnjo nevarnost za greh. **Kdor ples omogoča**, je

kriv grehov, ki se povodom plesa gode. ¹⁾

— Nek **novoporočeni par** je na dan poroke imel ples. Župnikovo svarjenje ni pomagalo nič. Čez nekaj časa potem je gospodinja obolela. Nesreča se je vršila za nesrečo. Naposled so zakonski sprevideli kazen božjo, prosili so župnika odpuščenja in se poboljšali. Nato se je sreča zopet povrnila v hišo.

V vasi N. je bila neka družina, ki je vedno **posojevala** prostor za ples. Gospodinja je umrla na golih tleh. Premoženje je propadlo.

V nekem kraju je bilo trinajst družin, ki so bile strastno vdane plesu. Vse so do skrajnosti **obožale**.

Sv. Eligij, škof Noyon-ski (Flandern 665), je pridigal proti plesu na dan opasila. Ljudstvo, ki je strastno plesalo, se je kar razkačilo na svetnika. Nato je sv. Eligij prosil, naj Bog pokaže svojo pravičnost in naj po-

¹⁾ Qui publicas apud se ducunt choreas, ad quas utriusque sexus iuvenes convocant, absolvi non possunt. Tales quippe congressus seminaria vitii et corruptelae reputandi sunt. (Dissert, in VI. Decal. p. 95).

jasni, koga je ljudstvo poslušalo. Naenkrat je bilo **petdeset** ljudi **obsedenih** od hudobnega duha. Hudobni duh je bival v njih celo leto do novega opasila, dokler ga ni ravno isti škof izpodil.¹⁾

Neka vdova, ki je imela štiri otroke, se ni zmenila za svarilo proti plesu. Zato je ohromela za celih petnajst let. (1839), Avgsburg).

Krčmar N. N. je hotel na vsak način prirediti ples na veliko pohujšanje. Njegova nečakinja, osemnajstletna mladenka je na tem plesu izgubila poštenje. Njegova žena pa je porodila pohabljenoto dete.

Morda se kdo nasmiha k temu, češ, «kaj ravno radi tega?» Odgovor: Zakaj pa ne ravno radi tega? Bog ni dolžan Tebi povedati, zakaj pošilja nesreče. Sicer pa vemo, da Bog obiskuje z nesrečami tudi nedolžne.

¹⁾ Acta sanctorum Belgii selecta. Ta dogodek ni sicer verska resnica, toda se naslanja na priče, ki so mogle in hotele resnico povedati. Ti nisi mogel zraven biti in tudi ne moreš biti povsod zraven. Nikar ne taji tega, kar sam nisi izkusil. Morda nisi bil sam še v Ameriki, in je tudi nisi videl, vendar pač ne boš tajil, da je ni.

Sreča pa, katero imajo brezmožneži je le navidezna — in minljiva. Bog ne plačuje vsako soboto. (Tržaški pregovor).

«**Lep dobiček** sem dobil na plesu 300 fr.», se je bahal neki krčmar. Motil se je. Prireditelj plesa je v par tednih imel zgubo od 4000 fr.

«**Zaslужek** nam daje ples», pravijo nekateri. Z nedovoljenimi sredstvi iskati za sluzka je grešno. Zato prihaja na take dobičkarje veliko prekletstvo.

Poznal sem družino, ki je negovala ples. Premoženje je naraščalo. Toda prišla je **sprememba**. Stariši so nagloma umrli. Ostal je edini sin, ki se klati po svetu.

Osebe **imenitnih družin** (*Sv. Alojzij Gonzaga*) niso marale za ples in še jih je takih, ki se proti plesu bojujejo.

Najbolje je **načeloma** odbiti prvo povabilo na ples. Ako pa se opravičujemo pod temi ali onimi pretvezami, bomo bili vedno nadlegovani.

Čim **lepša** je kaka mladenka (mladenič), temvečja je nevarnost, ker 1. vse želi z njo plesati in jo izmučiti, 2. ker se plesi pre-

hitro in pogostoma ponavljajo, 3. ker se hoče na vseh odlikovati, 4. ker raste z nečimurnostjo strast za ples.

Kdo dà in kdo ima ta dobiček? ¹⁾ Ljudje prinašajo žrtve in sami plačujejo ta velik davek. Večja škoda kot dobiček.

Če gre dobiček zopet na njihovo korist, bi bolje bilo, ko bi plesa ne bilo, ker bi isti denar ostal v ravno istih družinah, a zraven tega še oni, ki je (razven pristojbin) še združen s plesi.

Kak dobiček je to, če se narod gmotno izsesa in nravno pokvari s prirejanjem plesov?

O da bi vsi odprli oči in spoznali velikega sovražnika človeške družbe, ter se mu složno uprli. **Ples in pijančevanje** sta ne

¹⁾ a) Omnes mercedes eius comburentur igni, quia de mercede *meretricis* congregata sunt. (Mich. I. 7).

b) Portans mercedes iniquitatis. (Eccl. XXX. 20).

c) Fili mi, ne ambules cum illis. Pedes enim illorum ad malum currunt. (Prov. I. 15. 16).

d) Sunt tibi filiae, serva corpus illarum. (Eccl. XII. 16).

e) Numqnam miscui me ludentibus. (Job. III).

varni rani našega naroda. Kdor ima za narod srce, naj napove obema vojsko.

* * *

Kaj bodo čitatelji in čitateljice rekli o plesu? Če hočejo govoriti resnico, jo bodo isto potrdili tudi, ko bodo umirali. Torej brez strasti, brez predsodkov, brez ozirov z resnico na dan! Povejte resnico drugim, dajte jim to čitati, da se vsak sam prepriča, kaj je ples!

* * *

Zdravje, življenje, premoženje, poštenje,¹⁾ to — vse se lahko izgubi na plesu.

Grenko je umreti nespokorjenim plesavcem in plesavkam. Z veliko tolažbo pa umi-

¹⁾ Dekleta, katera je narava obdarila z lepoto, so na plesu v veliki nevarnosti, ker imajo mnogo tekmecev. S tem raste nečimurnost, ošabnost, napuh — in pokvarjenost.

One mladenke pa, katere je narava nekako zane-marjala, so tudi v veliki nevarnosti, ker se morajo bolj ponujati in plesavcem več dovoljevati. Žalostno, ko se nadomešča narava s škodo nravnosti. Ravno tako nespametno in osodepolno je, če dekle, ki ni (več) lepo, ki ni več mlado, ki ni bogato, ki ni več nedolžno, misli, da sme tudi z grehom, da si le dobi enkrat moža, pomagati.

rajo oni, ki niso plesa poznali ali pa so se o pravem času spametovali.

* * *

Kdo je kriv plesa?

Vsi očetje (skoraj brez izjeme) so proti plesu — in vendar, ko volijo svetovavce na županstvo, ne vpoštevajo tega, da bi svetovavcem naročili, naj glasujejo proti plesu.

Vaški poglavarji se izgovarjajo s svetovavci, svetovavci se pa opravičujejo s poglavarji.

Župan očita svetovavcem, da ne skrbe za blaginjo občinstva, svetovavci pa dolže župana, da fantom in krčmarjem vse dovoli. Mestni glavarji se izgovarjajo z župani, ti pa zopet z glavarji. Eden zvrča na drugega, škodo pa imajo vsi. Treba torej splošnega boja proti plesu: Duhovščina, učiteljstvo, županije, družbe, družine, vsi morajo biti složni proti plesu. (Knjige, časopisi, govori, protiplesne družbe).

Nekatere županije dovoljujejo ples radi navideznega dobička, in ne gledajo na škodo.

* * *

Na koncu omenjamo še to: Ko je izšla knjižica o plesu v izvirniku, t. j. v fran-

cozkem jeziku je doživela v nekoliko mesecih tri izdaje. Ljudje so se zanjo kar trgali.

Leta 1882 je bil te knjižice tiskan nemški prevod v Luksenburgu (Peter Brück) v drugem izdanju. Ta prevod nosi tudi škofjsko dovoljenje. (Imprimatur) ¹⁾.

Pohvale te knjižice vseh stanov so daleč presegale kričače, sovražnike resnice in npravnosti.

Kaj pa bomo dosegli s knjižico mi? ²⁾ Navajamo uvod pridige o plesu, katero je imel sv. Krizostom.

¹⁾ **Der Tanz.** Ein Wort der Belehrung an die *Familienväter und Familienmütter* und die *erwachsene Jugend* von I. I. Nyssen, Dechant in Staveld.

«Človeški otroci!

Kako dolgo boste imeli
otrpnelo srce?

Zakaj ljubite nečimernost
in iščete laž? (Ps. IV. 3).

«Mladina beži od tod —
Ker v travi kača preži».

(*Virg. 3 Eks.*).

Ta knjižica je bila dala piscu povod in podlago, da je sestavil pričujočo knjižico «Ples». Nedavno je izšla edendvajseta izdaja (Bülner i. W. Laumann; Neuster Tanz-Unterricht).

²⁾ Nek goriški duhovnik nam piše, da je ta knjižicea, «*najmodernejše veljave*».

«Vem prav dobro, da me bo marsikdo imel za norca, bedaka in neumneža, če govorim proti plesu in če se trudim, da ga odpravim. Vendar nikakor ne morem molčati. Če tudi ne bodo vsi tega prijazno sprejeli in odobrili, kar **moram reči**, bodo **nekateri** vendar-le bili rajši z menoj zasramovani, kot da bi me sami zasramovali. Prav rad vidim, da me *mnogi zaničujejo*, samo če moj *trud nekaterim koristi*».

Z Bogom!

Romaj knjižica v svet:
Čez morje, plan in goré.
Namen je Tvoj razodel:
Družabno lajšaj gorjé.

Prevzvišeni gospod lavantinski knezoškof dr. Michael Napotnik pa se je o nji izrazil (kakor nam piše nek štajerski duhovnik): *«da je najboljša, kar se je v tej zadevi pisalo»*.

Ob tej priložnosti uljudno prosimo p. n. čitatelje in čitateljice, da blagovole svoje opazke, sodbe in nasvete glede knjižice doposlati:

Uredništvu «Družinskega Prijatelja» Trst, Vincenzo Bellini 2, IV.

Pri novi izdaji se marsikaj lahko vporabi.

«Kdor še pamet ima,
ne bo za plese nikdar.
Sreča, mir je doma,
kjer je *nedolžnosti žar*».

Slovenski Marijin dom v Trstu.

Kadar je človek v tujini, se vedno rad spominja svojega ljubega doma. Bujna domišljija mu riše živo in podrobno vse domače prostore, drage domače ljudi in vso zgodovino doma preživljenih mladostnih dni.

Srce mu neprenehoma sili domov.

Če bivamo na tujem, pridno povprašujemo po svojih rojaki, ki prihajajo iz naših krajev, kako je kaj doma, in ko se vračajo v domovino, ne zamujamo jim za svojece izročati prisrčne pozdrave.

Močno domotožje se nas polašča posebno ob velikih praznikih (na sv. božični večer, na velikonoč, binkošti itd.) in živejše nam stopa pred oči naš mili dom. V duhu, v pismih — smo ob takih priložnostih bolj doma kot na tujem.

Mlajši svet izumlja razne zveze z domom. Zjutraj povprašuje kraljevsko solnce, ki je obiskalo s svojimi žarki njegov dom, naj mu pove, kaj je tam videlo novega in nalaga mu pozdrave do doma. Zvečer zamišljeno zre v tujini dekle v jasno noč in se pogovarja z bledo luno o svoji materi, očetu, bratcih in sestricah. Svetle zvezdice, ki migljajo tako bistro na nebesnem oboku se ji dozdevajo oči, ki gledajo njen dom.

Ko se pode nad nami oblaki, v duhu z njimi hitimo domov.

«O ljubo doma,
kdor ga ima.
Ljubi moj domec,
če tudi ga je samo za en lonec».

Najmočnejša zveza z domom pa je zveza z Bogom. Bliže kot solnce, bliže kot luna, bliže kot zvezde, bliže kot ptičice, bliže kot reke in morje — je našemu domu ljubi

Bog. On vzdržuje naš dom, on vzdržuje nas, on nas združuje z domom.

Na tujih tleh mora vsako srce, ki ni še pokvarjeno, še bolj čutiti potrebo, da išče zvezo z domom pri Bogu. Trгоvec, delavec, vojak, dijak, služkinja, — vsi dobe, če so oddaljeni od doma, v tihi molitvi (v cerkvi) največ tolažbe.

Zvezo z Bogom pa nam zagotavlja **zveza z Marijo**, kraljico slovenske domovine.

Zveza z Marijo, ki bdi nad našim domom, pa nam pripravlja tudi nebeški dom.

Potem takem je jasno, zakaj se v Trstu posebno slovenske služkinje iz Kranjskega, Štajerskega, Koroškega, Goriškega in Istre s tako gorečnostjo oklepajo Marijine družbe. Z veseljem se zbirajo v armenski cerkvi (žene posebej in dekleta posebej) na mesečnih shodih, da tu Marijo počasté in pred Najsvetejšim molijo.

Z navdušenostjo se vdeležujejo s svojo zastavo, v lepi opravi s svetlomodrimi pasovi in svetinjami v nedoglednih vrstah procesije Presv. Rešnjega Telesa glasno pojoč in pobožno moleč.

Z vzornim vedenjem ob sprevedih svojih umrlih tovarišic vzbujajo med meščanstvom naravnost začudenje.

Z nenavadno ljubeznijo obiskujejo obolele udinje in jim pomagajo v dušnih in telesnih potrebah, kolikor morejo in znajo.

To blagodejno delovanje Marijine družbe se pa bo še lepše razvilo in še bolj utrdilo, ko bo v Trstu stal slovenski **«Marijin dom»** (svetišče, izobraževališče, zabavišče, zaveetišče, v prvi vrsti za udinje Marijine družbe). Sedaj ima zveza **«Marijin dom»** — prostore le v najemu in že vidimo živahno zanimanje in lepe sadove te ustanovitve.

Kdor ljubi svoj dom in ve kaj **«dom»** pomeni, naj pripomore kak kamenček za **«Marijin dom v Trstu»**.

Za varstvo slovenskih deklet.

(«Zavod sv. Nikolaja v Trstu»).

Zavetišče za brezposelne služkinje.

Žalost in groza nas obhaja, ko beremo ali slišimo, koliko so morali pretrpeti naši predniki od krvoločnih, divjih Turkov, ki so neštevilnokrat pustošili naše kraje, požigali naše vasi, blago in mlade ljudi plenili in odvajali v sužnost. Posebno dragocen plen so jim bila lepa slovenska dekleta, za katera so se bogati in pohotni jutrovcı kar trgali.

Turške nevarnosti so že davno minule, vendar nam srce močno krvavi in duša se nam v pomilovanju topi, ko zremo na novejšje nevarnosti, ki prete onim slovenskim mladenkam, katere sili revščina, omamlja nečimurnost ali pa naganja še kak drug vzrok, da zapuste svoj tihi dom in in drve za nepoznano srečo v tuji svet.

Ker smo sami priče bridkega gorja, ki tako pogostoma zadevlje cvet slovenskega ženstva, ne moremo drugače, kot glasno in močno vpiti, da odmeva do zadnjega kota naše domovine: **«Dekleta, doma ostanite!»** *Vi pa skrbni stariši, (sorodniki in gospodarji), častiti duhovniki, cenjeni učitelji ter slavna županstva, vi vsi pomagajte zaveziti navale mladih ljudi do velikih mest.*

Toda pri vsestranskih svarilih in pri raznih poteškočah se vendar-le množi število deklet, ki prihajajo služiti v Trst. Enkrat za vselej bodi povedano: *Vzroki tiče prej v vsem drugem kot v tem, da obstoji v Trstu zavetišče za brezposelne služkinje t. j. «Zavod sv. Nikolaja», ki je ustanovljen le za to, da rešuje v nevarnosti že se nahajajoča na*

ново došla dekleta ali pa ona, ki so službo izgubila, — in nikakor ne zato, da jih spravljajo iz varnega domovja v velikomestne nevarnosti.

Podli postopači, ki se klatijo po deželi in lahkomišljenim dekletom ponujajo lepih služb, sumljivi sopotniki v vlaku in na ladiji, «prijazni» tolmači na postaji in v luki, predrzni saposli, hinavski snubci, pohotni gospodarji, lahkoživi sinovi po družinah, pokvarjene tovarišice, gostoljubne starke (po prenočiščih), posredovalni uradi za službe — vsi ti so se zakleli proti našemu mlademu ženstvu.

Iz verskega, socijalnega in narodnega stališča je postalo zavetišče za brezposelne služkinje živa potreba. In res po hvalevrednem trudu in prizadevanju preblage gospe Marije Skrinjar, (ki je bila «Zavodu» prva voditeljica) je l. 1898. bil v Trstu ustanovljen «*Zavod sv. Nikolaja*» v proslavo petdesetletnice vladanja Nj. Vel. Franca Jožefa I.

V teh devetih letih (1898—1907) je sprejelo to zavetišče v svoje okrilje približno na 9000 (devet tisoč) slovenskih deklet,

katera bi se bila lahko izgubila v šumečih valovih svetovnega mesta. «Zavod» obžaluje le to, da je bilo razven teh 9000, še mnogo drugih služkinj-trpink, katerim ni mogel dovolj pomagati vsled svojih preskromnih sredstev. Koliko deklet pa je žrtvovala naša domovina še predno je «Zavod» obstojal! Gotovo je marsikaka mladenka tužno zvenela v okuženih prostorih velikih mest (Trst, Aleksandrija, Carigrad itd.).

«Zavod» je bil angelj varuh ne le onim dekletom, ki so v Trstu ostale, tem več tudi tistim, ki so se čez Trst izseljevale. Izvrševal je do njih vsa duhovna in telesna dela usmiljenja.

Če pomislimo, da *vzdržujejo* «Zavod» *le milodari*, moramo pripoznati njegov velik trud, a še večjo ljubezen, ko vidimo tako lepe vspehe. «Zavod» sprejema dekleta že na postaji po posebnih «varhinjah» (ki nosijo na belo-rumenih trakovih svetinjco Mater Božje dobrega sveta). Daje proti prav mali odškodnini svojim gojenkam ne le streho in hrano, temveč tudi raznovrsten poduk in koristne nasvete. Poteguje se povsod za vse

njihove človeške in krščanske pravice. — Vsled naraščajoče draginje na stanarini, hrani, razsvetljavi in kurjavi prihaja pa «Zavod» v vedno večje zadrege in stiske. Zato smo prisiljeni, ker poznamo važnost tega zavetišča, da trkamo na usmiljena srca širom slovenske domovine: **Pomagajte, pomagajte!**

V obrambo ugleda slovenskih služkinj moramo izjaviti še to: Marsikdo napačno misli, da dekleta, ki služijo v Trstu, niso sploh nič kaj prida. Ni res. Slovenke znajo še najlepše biti čednostne in verne. «Marijina družba», «Marijin dom», «Župnijska knjižica», «Slovenske pridige» (in služba božja) «pisma od doma» — vse to deluje v lepem soglasju z «Zavodom» za njihovo časno in večno blaginjo.

Dekleta so tedaj vredna vsake podpore. Prihodnje leto 1908 bo obhajal «Zavod» desetletnico svojega obstanka. Vsak po svojih močeh sezite v žep, da povečate to slavlje, ki naj Zavodu zagotovi obstanek in mu pospešuje napredek.

Pomagajte, Bog Vam bo obilno poplačal
— in veliko korist bo imela vsa Slovenija.

Trst, 1. julija 1907.

Zavod sv. Nikolaja v Trstu.

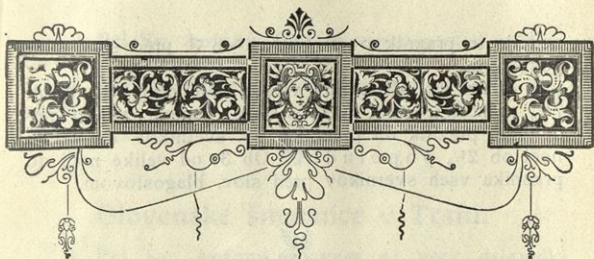
(Via Farneto 18, II.)

Opazke: 1) Ker je »Zavod« vseslovenskega pomena v tako važni zadevi, se p. n. uredništva slovenskega časopisja najuljudnejše prosi, da ta članek blagohotno ponatisnejo.

2) Slavna županstva in slovenski denarni zavodi si bodo postavili večni spomenik, če nakažejo »Zavodu« stalne letne zneske.

3) Želeti je, da se ustanove povsod posebne družbe ženâ in deklet, katere naj bi ne le nabirale podpor za svoje rojakinje v tujini, temveč tudi od »Zavoda« pozivedovale, kako se jim godi.

Red slovenskih pridig v Trstu.

1. Pri Sv. Antonu Novem v Trstu. Zjutraj ob 6., od prve nedelje v maju pa do zadnje v septembru. Ob 6 $\frac{1}{2}$ od prve nedelje v oktobru do zadnje nedelje v aprilu.

Popoludne ob 3. od prve nedelje oktobra do prve nedelje v postu — ob 3 $\frac{1}{2}$ od prve nedelje v postu do praznika sv. Antona (13. junija) in ves mesec september — ob 4. po prazniku sv. Antona (13. junija) do konca avgusta.

2. Pri starem Sv. Antonu vsako nedeljo in praznik ob 6 $\frac{1}{2}$ zjutraj pred mašo s slov. napevi, in vsako nedeljo in praznik popoludne ob 3 $\frac{1}{2}$ pred slov. blagoslovom.

3. Pri Sv. Jakobu vsako nedeljo in praznik s sv. mašo s slovenskimi napevi ob 9. uri zjutraj, vsako

nedeljo in praznik popoldne ob 3. pred slov. blagoslovom.

4. Pri sv. Vincencu vsako nedeljo in praznik ob $7\frac{1}{2}$ zjutraj pred mašo s slov. napevi, vsako nedeljo in praznik od praznika sv. svetnikov do velike noči ob $2\frac{1}{2}$ popoldne. Ob 3. od velike noči do praznika vseh svetnikov pred slov. blagoslovom.

Slovenske postne pridige v Trstu.

1. Pri Sv. Antonu Novem vsak petek v postu ob $5\frac{1}{2}$ zjutraj in vsako nedeljo in praznik v postu popoldne ob $3\frac{1}{2}$ uri.

2. Pri Sv. Antonu Starem vsako nedeljo in praznik v postu zjutraj ob $6\frac{1}{2}$ in popoldne ob $3\frac{1}{2}$ uri.

3. Pri Sv. Vincencu vsako nedeljo in praznik v postu zjutraj ob $7\frac{1}{2}$ in popoldne ob $2\frac{1}{2}$ — in na veliki četrtek ob $6\frac{1}{2}$ popoldne.

4. Pri Sv. Jakobu vsako nedeljo in praznik v postu ob 9. uri zjutraj in ob 3. uri popoldne. Na veliki petek ob $6\frac{1}{2}$ zjutraj.

Čas za Velikonočno spoved traja v tržaškoprski škofiji od prve nedelje v postu do prve nedelje po binkošti.

Sv. križev pot na slovenskem jeziku v Trstu.

1. Pri Sv. Antonu Novem vsako kvaterno nedeljo popoldne ob uri slovenskega krščanskega nauka.

2. **Pri Sv. Antonu Starem** vsako postno nedeljo ob 4. uri popoldne.

3. **Pri Sv. Jakobu** vsako postno nedeljo ob 3 $\frac{1}{2}$ popoldne.

Slovenske šmarnice v Trstu.

1. **Pri Sv. Antonu Novem** a) vsak delavnik zjutraj ob 5. uri sv. maša s slovenskimi napevi, potem pa govor (berilo); b) vsako nedeljo in praznik popoldne ob uri krščanskega nauka.

2. **Pri Sv. Antonu Starem** vsako nedeljo in praznik ob 6 $\frac{1}{2}$ zjutraj in ob 3 $\frac{1}{2}$ popoldne.

3. **Pri Sv. Jakobu** a) vsako nedeljo in praznik ob 3. popoldne; b) vsak delavnik ob 5 $\frac{1}{2}$ zjutraj.

4. **Pri Sv. Vincencu** a) vsak delavnik ob 5 $\frac{1}{2}$ zjutraj; b) vsako nedeljo in praznik ob 3. popoldne.

5. V armenski cerkvi za slovensko žensko Marijino družbo ob 5. popoldne vsako nedeljo in praznik.

Priporočà se:

1. «Moška Marijina družba v Trstu».
2. «Ženska Marijina družba v Trstu».
3. «Katoliško slovensko izobraževalno društvo v Trstu».
4. Zveza «Marijin dom».
5. Zavod «Sv. Nikolaja» v Trstu (zavetišče za brezposelne služkinje).
6. «Družinski Prijatelj», list s podobami (po tobakarnah v Trstu po 10 st.). Cena na leto 3 K. Izhaja dvakrat na mesec.

7. «Bratovščina sv. Cirila in Metodija» (za vzdrževanje cerkveno-narodnega petja).
8. «Slovenska župnijska knjižica pri sv. Antonu Novem v Trstu».
9. «Slovenska župnijska knjižica pri sv. Jakobu v Trstu».
10. «Družba sv. Cirila in Metodija» (za vzdrževanje slovenskih šol).
11. «Vzgojevalni zavod šolskih sester v Trstu».
12. «Zveza za varstvo deklet». (Znak: belo-rumeni trakovi).
13. «Rafaelova družba» za varstvo katoliških izseljencev. (Znak: križ s sidro).

Popravki:

Stran	5	vrsta	od	zgoraj	24	beri:		pa
"	12	"	"	"	21	"		omnium
"	14	"	"	"	6	"		najmodrejši
"	26	"	"	"	15	"		zločinov
"	35	"	"	"	23	"		pohujšanje
"	39	"	"	"	1	"	vse	plesavca boli
"	40	"	"	"	5	"		njenih
"	41	"	"	"	17	"		spolu
"	46	"	"	"	4	"		služkinja
"	72	"	"	"	1	"		sta
"	83	"	"	"	28	"		poboji
"	105	"	"	"	23	"		pri Sv. obhajilu
"	119	"	"	"	12	"		vdeležil
"	123	"	"	"	7	"		združujejo
"	123	"	"	"	8	"		nedolžne
"	127	"	"	"	12	"		grešen ples
"	127	"	"	"	12	"	moralo bi se neki	
"	145	"	"	"	6	"		plešesh
"	152	"	"	"	25	"		nunquam
"	155	"	"	"	28	"		knjižica
"	156	"	"	"	14	"	svoj namen razodet	

Druge morebitne pogreške naj blagovoli popraviti vsakdo sam.

COBISS 2042200

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000438366

*Naročbe za knjižico „Ples“ naj se pošiljajo:
„Družinski Prijatelj“ — Trst, Vincenzo Bellini
štev. 2, IV. nadstropje.*

